

O zimi na Gorenjskem

Zima nas ni razočarala

Prelisičena zvitorepka

Sedemnajsetletni Franc Leben iz Sele ni pravi divji lovec. Po cestil korači s čudnim bremenom, ki mu običajno visi preko levega ramena. Z lisčjih lovov ne prinaša nagačenih lisic. Zvit in spreten je bolj kot premetena žival. Fant lisicam nastavlja zanke. Toda kako? Z očetom nastavljata članke ampule zašite v prašičev mehur, ki ga običajno zakopljeta v gnoj na polju. Predlanskim je tako prelesčil 9 lisic, lani 2, letos pa je to prva žrtev.

Res je, vsako leto smo imeli zimo, če ne pravo, pa vsaj koledarsko. Letos se je ta tradicija vsaj trenutno zelo spremenila.

VREMENOSLOVCI SE NISO ZMOTILI

Ko smo še pred meseci poslušali dolgoročne vremenske napovedi, ki so napovedovale izredno ostro zimo, se je marsikdo smejal češ, saj vremenoslovci ne moreš verjeti. Vedno se zgodi ravno obratno. No tudi zadnje dni preteklega leta smo bili še prepričani, da tudi tokrat z zimo ne bo nič. Toda ljudje pravijo, da nezmožljivih ni. Vsi tisti, ki so o zimi dvomili so to ugotovili prav sedaj.

Tisti, ki so se vsaj malo spoznali na vreme, so enoglasno ugotovili, da bo letos huda zima. No in tako se je pričelo. Navdušeni športniki so pričeli z urejanjem smučarske opreme in komaj čakali na dan ko bodo lahko smučali blizu svojega doma. Drugi so spet preklinjali vreme in samo ob besedi mraz ugotovili, da v »kole-

nu spet trga«. Napoved vremenarjev je bila pravilna. Zima je prišla in celo taka kakršne že dalj časa ne pomnimo. Kljub temu, da je marsikoga zeblo ko je živo srebro zdrknilo na komaj -5 stopinj, je temperatura vztrajno padala. Termografi so beležili: -7, -10, -15 stopinj Celzija... Le kako se bo nadaljevalo? Odgovor je bil kaj hitro jase. Termometer je zabeležil minus 20 stopinj mraza in celo več.

PO SVETU JE VSE NAROBE

Spet smo poslušali poročila. Ekspresni vlaki na Poljskem zaradi mraza ne vozijo več. Temza je zaradi debele plasti ledu neplovna. V ZDA zmrznilo 37 ljudi. Tudi pri nas smo občutili sibirsko zimo. Igman -37 stopinj, Murska Sobota -31 stopinj. Separacije v rudnikih so zamrzile. Vprašanje preskrbe s premogom je postalo pereče. Mraz je prizadel tudi cestni promet. Nekatere ceste so zaradi snežnih zametov postale težko ali sploh neprevozne. Avto-

busi vozijo z znatnimi zamudami, prav tako tudi vlaki. Zaradi neprimerne hitrosti po zasneženih in poledečenih cestah beležimo avtomobilske nesreče. Mraz je prizadel tudi gostince. Ljudje se držijo bolj doma.

KAKO PA JE Z GORENJSKO?

Popolnoma razumljivo je, da je tudi zima na Gorenjskem prinesla veselje, drugim pa skrbi in težave. Snega je dovolj povsod in mraz, ki marsikoga priklepa na zapeček je zadosten porok, da bo sneg še nekaj časa obstal. Vse je kot preračunano. Semestralne počitnice, smučarski tečaji, sankanje, drsanje - in vsi ljubitelji belega športa bodo zadovoljni. Večina gorenjske mladine te smuča in prav tem smo namenili nekaj podatkov o snežnih razmerah in mrazu: Planica -17 stopinj, 80 cm snega, Vršič -16 stopinj, snega prav toliko, Kranjska gora -20 stopinj, 75 cm, Lesce -17 stopinj, 44 cm, Jezersko -11 stopinj, 39 cm,

(nadaljevanje na 5. str.)

SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI

Starost stisne vsakega brez razlike v svoj obroč. Se tako nemirni značaji, ki so prepotovali devet dežel, se ji ne morejo upreti. Starost človeka spremeni in umiri.

V Kranjski gori je zelo priljubljen ameriški rojak JAKOB CUZAR, ki je star že 81 let. Tri četrtine svojega življenja je preživel v tujini. Potikal se je »s trebuhom za kruhom« v Ameriki, dokler na stara leta ni našel počitka med svojimi rojaki v Zgornjesavski dolini. Ker je za izgradnjo zdravstvenega doma v Kranjski gori ta trden gornik prispeval precejšnjo vsoto svojih prihrankov, sem ga hotel obiskati, pa ga nisem našel doma. »Pri zobozdravniku ga boste dobili«, so mi pojasnili sosedi. In res sem ga našel tam.

Pot okoli sveta

● Pravijo, da ste za izgradnjo te hiše segli globoko v žep?

Možakar je z roko pokazal na stroj za vrтанje zob z zračno turbino v zobni ambulanti in pristavil:

— Tale stroj sem kupil. Mislim, da sem odšel za njega nekaj več kot 580 dolarjev (okoli pol milijona dinarjev).

● Kako ste kot izseljenec živeli v Ameriki?

— Delal sem trdo in v znoju. Največ časa sem prebil v rudnikih, delal pa sem tudi kot mizar. V tujini človek ne dobi ničesar zastonj.

● Ste se srečali s kakšnim slavnim človekom?

— Ko sem služil vojake, sem bil skupaj z generalom Eisenhowerjem, ki je bil takrat kadet.

● Gotovo ste veliko potovali?

— Res je. Napravil sem pet okoli sveta, dvakrat sem bil na Filipinskih otokih in preplul Atlantik, ko sem se vračal domov.

POLDE ULAGA

Družinski prepri

Zakonsko zvestobo je razrahljal majhen družinski prepri — De Gaulle ima bolj kosmata ušesa, kot so mislili — Slona ni mogoče prepričati

Rekli so...

»Z obveščevalnimi službami je prav tako kot z ženskami. Čim manj o njih govorimo tem bolje je.«

Lindon Johnson, ameriški podpredsednik

»Predloga za sprejem Kitajske v Združene narode ne smemo zamenjati z nagrado za lepo vedenje. Razorožitev na svetu je nemogoče doseči, dokler je Kitajska pred vrati Združenih narodov.«

Džavaharlal Nehru, predsednik indijske vlade

»Današnja dekleta so strašna: puloverji so jim za tri številke premajhni, dekoltjeji pa za tri številke preveliki.«

Maurice Chavallier, francoski filmski igralec

»Za veliko filmsko igravko je najbolj žalostno, če je na ulici več nihče ne spozna.«

Sophia Loren, italijanska filmska igravka

»Moje izkušnje kažejo, da si moramo za zakon vedno izbrati zelo lepe žene. Samo tako mož lahko upa, da mu jo bo prej ali pozneje kdo prevzel.«

Eddie Fisher, ameriški pevec

»Najlepša knjiga, ki sem jo letos prebral, je slovar angleškega jezika.«

Frank Sinatra, ameriški pevec

»Kako se počuam po dodelitvi Nobelove nagrade? Tako kot razpletena mreža.«

John Steinbeck, ameriški književnik

»Verjamem, da je zelo pomembno za našo državo, da razpne jadra, namesto da miruje v zalivu.«

John Kennedy, ameriški predsednik

»Anglija bi bila bolj zdrava, če ne bi imela Oxforda in Cambridgea.«

Colin Willson

»Zanimivo je živeti, če ste jezni.«

Ževgenij Jevluseenko, sovjetski pesnik

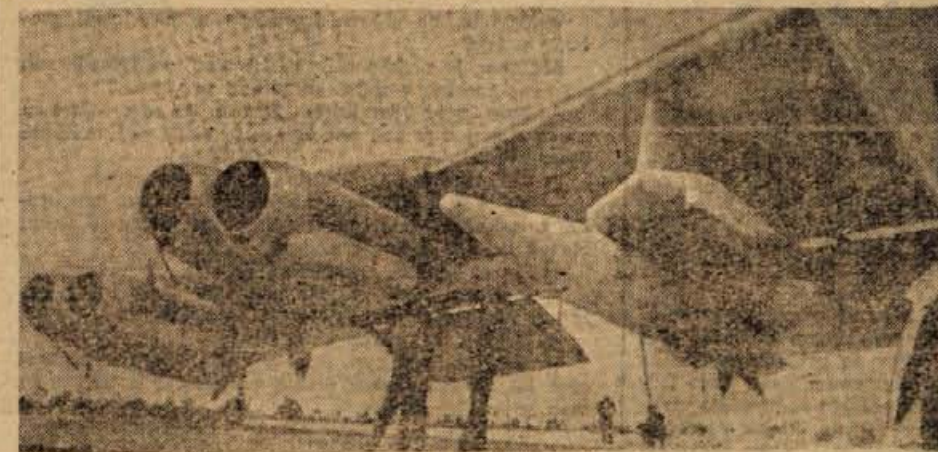
Ker so mednarodni odnosi čisto podobni družinskim odnosom, kjer vladata prepri in zvestoba, so duhoviteži posrečeno razdelili položaje v zahodni družinski skupnosti. Velike družine imajo veliko število članov. Ni bilo preveč lahko zbrati vsem ustreznega imena. Kennedy je bolj po svojem položaju kot po očetovskih izkušnjah zadržal mesto poglavarja v družini, Maemilan spi z ameriškim predsednikom v skupni zakonski postelji, de Gaulle je sitna tača, povzročitelj družinskih preprirov, Adenauer posinovljenec, ki v družino ni prišel zaradi ljubezni, temveč zaradi računov, in končno Panfani, najstarejši otrok, ki je napravil zrcelstni izpit in v družinskem krogu včasih že enakopravno soedloča.

Eifflovega stolpa niso postavili Američani

Američanom in Francozom kljub naporom, da jezo zakrijejo, to ni uspelo. Ta jeza ni prišla zaradi dejstva, ker imajo Američani najvišjo stavbo na svetu, Francozi pa Eifflov stolp. — Zaradi nacionalnega ponosa Francozi nikoli ne prikrivajo, da je njihov stolp za nekaj sto metrov nižji kot najvišji ameriški nebotičnik. Arhitektura ima na splošno v francosko-ameriških odnosih posredno vlogo. Jeza v francoskem glavnem mestu se nabira zaradi raket in atomskega orožja. Za sedaj Američani sicer še govorijo, da bo čas pokazal, kdo ima prav, toda de Gaulle in njegovi ministri so zadržano ogorčeni. V živi razpravi o ustroju zahodnih nuklearnih sil, v katero se je na zadnji tiskovni konferenci v Parizu vključil tudi sam general, so živci marsikdaj že popustili in v Parizu niso prav nič previdni, ko grajajo in zavračajo ameriške napake.

Monopol orožja in monopol razuma

Ameriški monopol nad nuklearnim orožjem je že nekaj časa glavna tema žive razprave v Franciji in Veliki Britaniji, posebno sedaj, ko so Američani enostransko preklicali dobave rakete »Skybolt« Britancem. Še bolj jezni od Britancev so seveda Francozi. Njih je jeza pograbila, ko so zvedeli, da so Američani brez posveta z zahodnimi zavezniki v kubanski krizi ukazali svojim nuklearnim silam stanje pripravljeno. Komentator pariškega lista »Figaro« je ob kubanski krizi zapisal, da so Američani izenačili evropske zaveznike s položajem narodov, ki so pod protektoratom. Odvzem Britancem rakete »Skybolt« si v »starem svetu« razlagajo, da hočejo Američani ostati edina nuklearna sila v zahodnem svetu. Francozi pravijo, da rakete »Polaris«, ki so jih Američani obljubili Britancem v zameno za rakete »Skybolt«, niso nič vredne, ker jih lahko uporabijo samo s podmornic. De Gaulle pa je ameriško ponudbo teh raket za francoske oborožene sile brez pomisleka zavrnil.

Rakete »Skybolt«, za katere so si Britanci že pripravili bombnike, ki bi jih nosili. Zdaj je ta up padel v vodo

Srčna operacija

Pred kratkim so v Southamptonu napravili življenjsko nevarno operacijo; operirali so 12-letno Jacqueline Furnell. Potek operacije so dovolili posneti na film. Ker je mlada deklica operacijo uspešno prestala, so ji zavrteli film. Jacqueline je sprva gledala film z zanimanjem, pozneje se je prestrašila in gledala film do konca z največjo zaskrbljenostjo. Šele ob koncu filma je spoznala, kaj so zdravniki z njo storili.

Miši v obrambnem ministrstvu

V menzi zahodnonemškega obrambnega ministrstva se se zaredile miši in kuhinjski ščurki. To je ministrstvo sklenilo odpraviti z veliko skupno akcijo komornih lovcev. Poslopje ministrstva v Hardthöhe blizu Bonna je v pripravi na stanju.

Papirnati ovratniki

Britanski premier Macmillan se je potolžil svojim prijateljem, da mora na svojih srajcah nositi trde ovratnike iz papirja. Njegova žena meni, da so takšne srajce zelo praktične, ker ovratnikov po nošnji ni treba prati, temveč jih kratko malo vrže med odpadke.

Ameriški način mišljenja

Ameriški strokovnjaki razlagajo svoja stališča brez olepševanja: nemože je, da bi zahodni vojaški tabor razpolagal z dvema ali tremi nuklearnimi udarnimi silami, ki bi bile resnično neodvisne v odločanju in izbiri udarca. V kratkem času bo ameriška nuklearna moč dosegla 90 odst. nuklearnih zmogljivosti zahodnega zavezništva. Če tako gledamo stvari, pravijo Američani, bi Francozi s svojo neodvisno nuklearno silo lahko uničili le majhen del sovjetskih mest, kjer so nakopičena nuklearna orožja za povračilo. Preostala sov-

jetska orožja bi se po takšnem udarcu usmerila na zahod z nekajkrat močnejšim sunkom in v tem primeru tudi razpoložljiva ameriška nuklearna orožja ne bi mogla preprečiti uničenja Francije in zahodnega sveta. Zaradi tega je skrajno nespartmetno dati Franciji pavico, da prevzame pobudo za nuklearno vojno.

Slona ni mogoče prepričati

Ameriška stališča se zdijo uradni Franciji sebična in nemogoča. Francozi pravijo, da Američani ne morejo prepovedati Franciji neodvisne nuklearne sile, če sami ne dopuščajo, da bi evropske sile odločale glede uporabe te sile. Kot smo videli v kubanski krizi, evropskih držav niso vprašali za svet. Razen tega pravijo Francozi, da bodo Američani najbrž uporabili nuklearno orožje, ko bo šlo za vitalne koristi Amerike, ne bodo pa jih uporabili, če bi šlo za vitalne koristi Francije.

Francoski očitki so ostrji. Njihov prispevek v družinskem prepri izhaja iz dejstva, da so evropski narodi močni narodi z ogromnim tehničnim zaledjem in nikoli ne bodo pristali, da bi bili povsem odvisni od zaveznikov, katerih interesi že sedaj niso povsem enaki, kot so njihovi.

Vtisi s poti po Bolgariji

Sprehod po Sofiji

Pogovor v hotelski sobi

Ko sem ga spoznal, sva bila takoj sredi primerjave. V Bolgariji zasluži vsak intelektualec z visoko izobrazbo povprečno 100 levov mesečno, in če računamo po uradnem kurzu en lev 750 din, je to 75.000 din. Naši zdravniki pa zaslužijo povprečno gotovo več kot toliko. Zanimivo je, da imajo vsi strokovnjaki z isto izobrazbo enake plače, le profesorji in učitelji zaslužijo več od kolegov z isto izobrazbo. Primerjala sva tudi, kaj lahko kdo kupi za ta denar in ugotovila, da jugoslovanski zdravnik lahko kupi s svojo mesečno plačo najmanj deset parov dobrih čevljev, bolgarski pa komaj tri do štiri pare. Tudi pri primerjavi cen hrane se jehtnica nagnila na mojo stran. Kar nekoliko ponosen sem postal na naš jugoslovanski standard, obenem pa mi je bilo hudo, ker sem razočaral prijaznega veterinarja.

Tretji gost v moji sobi je bil kaj redkobeleden. Peklic: politični funkcionar, ki je prišel v Sofijo na posvet. Ko sem mu povedal, da sem iz Jugoslavije, mi je prijazno voščil »lahko noč«, se obrnil in »zaspal«. Jaz pa sem si mislil, kljub mnogim spremembam se še niso dokončno tresli stare miselnosti.

Preteklost Sofije

Če se le malo sprehodiš po glavnih ulicah Sofije in se razgleduješ po arhitekturi in prebivavetih, takoj brez vsake razlage spoznaš, kako bogato preteklost ima to mesto, v katerem se še danes mešajo vplivi vzhoda in zahoda. Ze imena Ulpia, Serdika, Sofija so dokaz, da so se ob toplih vrelcih na vznožju čudovite planine Vitoše ustavljali Rimljani, Serdi in tudi mongolska in slovanska plemena, ki so tam osnovala eno izmed prvih slovanskih držav na Balkanu. Skoraj petstoletno vladanje Turkov je mestu vtisnilo svoj pečat. Še danes kipijo v nebo vitki minareti, čeprav v mošeje ne hodijo nihče več. Ostanke pestre zgodovine pa razstavlja arheološki muzej v opuščeni džamiji. Muzej hrani lepe grške in rimske spomenike in arhitektonske ostanke, zlato posodje iz grobov itd.

Kaj si mora vsak tujec ogledati v Sofiji

Že vratar v hotelu mi je naštel znamenitosti Sofije. V tolažbo pa je pristavil, da so vse kulturno-umetniško-zgodovinske znamenitosti zelo blizu v nekakšnem »kulturnem centru«, ki prehaja v moderni del mesta. Najprej sem ugotovil, da si na Ploščadi 9. septembra lahko ogledam bivši cesarski дворец. V njem sta sedaj nameščena dva muzeja – bolgarska narodna galerija (prikazuje razvoj bolgarskega slikarstva od srednjeveških ikon do najnovejših platen sodobnih slikarjev) in etnografski muzej (prav takrat so odprli razstavo čudovitih, z zlatom vezenih makedonskih narodnih noš). V tem centru je tudi sodobna galerija, kjer bo do februarja 1963 »Splošna umetniška razstava 1962-3; kot vse sodobne kulturne stvaritve je posvečena VIII kongresu BKP. Ko sem si ogledoval to zbirko skoraj 500 kiparskih, slikarskih del in grafik sem z ostalimi obiskovavci ugotovil, da je bolgarska likovna umetnost naredila velik korak naprej in se tematsko in oblikovno precej sprostila.

Mimo spomenika osvoboditve izpod turškega jarma in bolgarskega »sobranja« pa sem prišel do največje znamenitosti Sofije – spomenika – cerkve.

Aleksander Nevski

Stoji na rahli vzpetini sredi nekropole nekdanje Serdike. Samotni, obdani z obširnimi parki, drugje samo prastara bazilika sv. Sofije in prav na robu parka spomenik pisatelju Ivanu Vazovu. S prispevki vsega bolgarskega ljudstva so jo zgradili v spomin padlim ruskim borecem, ki so padli v bojih za osvoboditev Bolgarije v rusko-turški vojni. Priprave za gradnjo so trajale 31 let. Z deli so pričeli leta 1901, impozantna zgradba pa je bila dograjena 1. 1913. Osnovni floris posnema bizantinsko baziliko s petimi ladjami v izmeri 73 x 53 metrov. Največja kupola je visoka 53 metrov, v njej pa visi 12 zvonov s skupno težo 22.000 kg. Notranjost je vsa v marmorju, mozaikih in freskah. Izdelali so jih znameniti ruski in bolgarski slikarji. Izredna akustika pride posebno do izraza, ko zapoje mogočni zbor pesmi v staroslovansčini. V zadnji vojni je bila cerkev precej poškodovana. S pomočjo SZ so jo obnovili in pozlatili štiri kupole, tako je še bolj podobna ruskim cerkvam in že od daleč vabi s svojim bleskom radovedne obiskovavce. Tako imenovani »kulturni center« zaključuje moderna betonska zgradba.

Narodna knjižnica Vasil Kolarov

Zglasil sem se pri vratarju in takoj so mi za ogled dodelili posebnega vodiča. Razkazal mi je vse oddelke in zanimivosti največje knjižnice v Bolgariji. Hrani 760.000 knjig in ima posebne oddelke s čitalnicami za medicino, politiko in tehniko. Kataloge imajo urejene po ruskem sistemu – ločeno za cirilico in latinico. Hranijo ogromno rokopisov in inkunabul. Največja znamenitost pa je ogromen koran v orientalskem oddelku, ki tehtja 70 kg. Najbolj pa sem se začudil, ko mi je vodič povedal, da dela v knjižnici 230 uslužbencev. V tem so pa Bolgari gotovo pred nami.

Najbolj nestrpno pa sem pričakoval nedelje, da si bom lahko ogledal in obiskal mavzolej.

Mavzolej Georgija Dimitrova

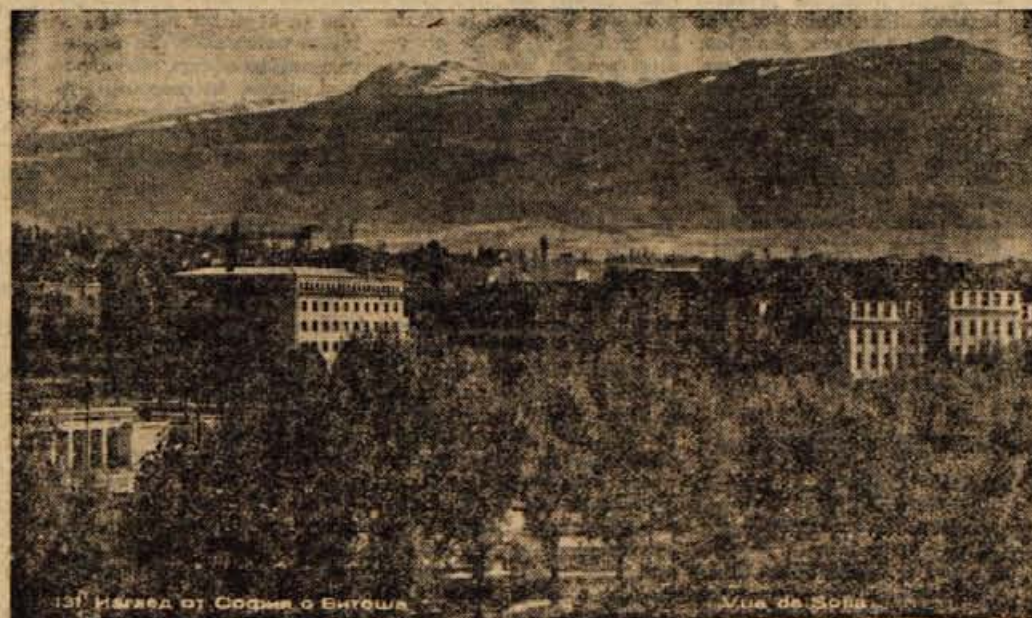
Mavzolej je odprt samo ob sredah in nedeljah popoldne. Vsakokrat, ko sem šel mimo mavzoleja in občudoval stražarje v rdečih, z belimi trakovi obšitih uniformah in sivih

kučmah z orlovim peresom – mimoidoči so mi razložili, da te uniforme izvirajo še iz prejšnjega stoletja – sem si vedno znova zaželel, da bi stopil tudi v notranje prostore. V nedeljo je padal sneg, kljub mrazu pa se je nabrala že dolga vrsta ljudi, vključili sem se v to verigo, ki se je počasi in disciplinirano pomikala po zunanjem hodniku v notranjost. Marmor, intimitna razsvetljava in počasno premikanje v grobni tišini te prevzame. Tudi tam stojila na posebnih marmornih podstavkih dva stražarja, kot da sta zrasla skupaj z mrtvim kamnom, tako sta negibna. Georgij Dimitrov pa leži v marmornem sarkofagu s steklenimi stenami. Obleden je v temno civilno obleko, glava in roke pa so intimno razsvetljene z rožnato lučjo, da je videti kot živ. Zazdelo se mi je, da bo zdaj, zdaj vstal in spregovoril. Molče so se pomikale množice po ozkem notranjem hodniku in s kratkim postankom počastile spomin velikega revolucionarja. Zunanost mavzoleja je posebno lepa ponoči, ko se beli stebri kopijejo v intimni zeleni svetlobi. Arhitektonsko predstavlja mavzolej povezavo z modernim poslovnim centrom Sofije ob Ruskem bulvaru. Zgrajen je v tradicionalnem ruskem stilu z masivnimi stebri. Vse zgradbe: Bolgarska narodna banka, partijski dom, hotel Balkan in veleblagovnica CUM (Centralni univerzalni magazin) so si podobne. Ker sem si hotel nabaviti nekaj spominkov, če drugega ne, vsaj tiste tradicionalne lesene okrogle škatlice z rožnim oljem, sem zavil z množico, ki je valovila ob vходу, v trgovino.

Centralni univerzalni magazin

Seveda si ne smeš predstavljati, da je urejen po vzoru samopstrežne trgovine ali supermarketa. Vsak prodajavec ima svoj pult in vsak prodaja svoj artikel, npr. samo nogavice za moške ali samo ženske rokavice, igrače, cigarete, televizorje itd. Vsak prodajavec ima svojo blagajno in tako moraš za vsak predmet, ki ga kupiš, trikrat stati v vrsti, najprej, da dobiš listek za blagajno, potem pri blagajni za plačilo in končno zopet pri prodajavcu, da dobiš blago. In ker sem hotel kupiti rožno olje, pa bombone, sadni sok in sendvič sem kar dvanajstkrat stal v vrsti, da se mi je že kar mešalo. Potožil sem sestrični, da bi postal živčen zaradi zamega nakupovanja, pa me je lepo potolažila – rekoč: »Jaz vsako nedeljo celo dopoldne porabim samo za nakupovanje in še med tednom po nekaj ur.« Gotovo vas zanima tudi, kaj prodajajo v CUM – če bi naštel v kratkem: češke čevlje, kitajske rokavice in svilo, bolgarske radioaparate in kmetijske pridelke, ruske televizorje in druge električne aparate, nisem pa videl izbire izdelkov iz umetnih vlaken in plastičnih mas.

Janko KREK

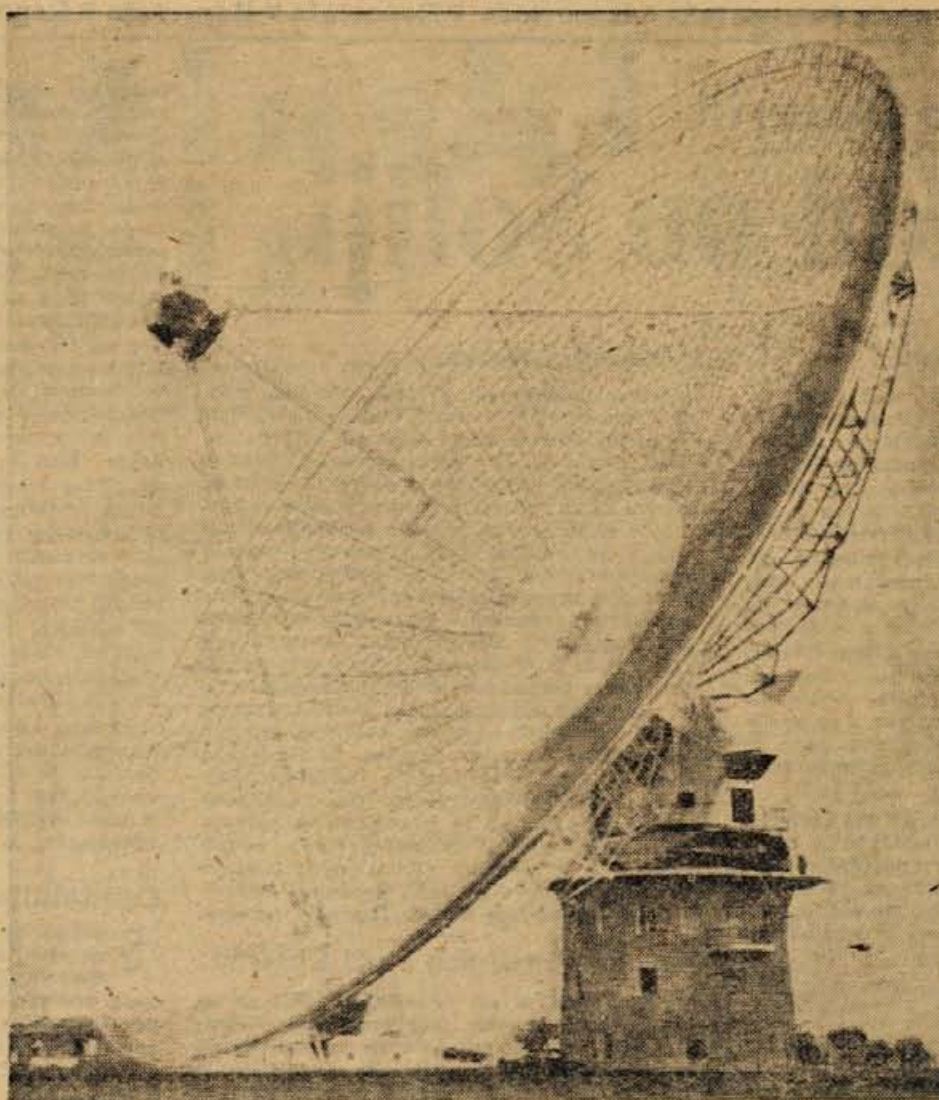
Pogled na Sofijo, bolgarsko prestolnico, z lepim vznožjem planine Vitoše v ozadju

Atomska letalonosivka

Atomska energija se vse bolj in bolj uveljavlja kot nova vrsta energije, ki ne bo služila le uničevanju, temveč predvsem človeškemu napredku. Se najbolj uspešno se je uveljavila kot vir energije za pogon ladij, pri čemer so Amerikanci še najbolj delovni. Skoda, da pri tem le vse preveč mislijo na svoje vojaške potrebe. Tak nov dokaz je letalonosivka »Enterprise«, ki je ob tem času na poizkusni vožnji. To je prva letalonosivka, v katero so vgradili atomske reaktorje, in sicer vsega skupaj osem tipa »Westinghouse«, ki bodo razvili 280.000 Ks. Ladja bo največja te vrste na svetu. Pri povprečni hitrosti 20 vozlov bo lahko z enkratnim polnjenjem prevozila 400.000 morskih milj ali nekaj več kot 741.000 km. To je 50-krat več kakor dosedanje letalonosivke in bo lahko 18-krat plula okoli zemlje – in to brez vmesnega polnjenja z gorivom.

Stroški gradnje so bili sprva ocenjeni na 314 milijonov dolarjev, vendar so kasneje dejanski stroški narasli na 450 milijonov dolarjev. Da bo ta ogromna številka vsaj nekoliko jasna, naj omenimo, da je le sto milijonov manj, kolikor je leta 1961 znašal ves jugoslovanski izvoz in bi s tem lahko zgradili več kot 1000 sodobnih šol.

Od skupnega zneska odpade samo na stroške za atomske naprave 165 milijonov dolarjev, kar je ocenjeno 3–4 krat več kakor stroški za naprave pri navadnih letalonosivkah.

Na svetu je vedno več visokih peč, ki za topljenje železne rude uporabljajo nove izvore energije.

NE STEGUJ PRSTOV!

Slabe ključavnice - Glasne sirene - Budna »očesa«

Avtomobili so pač take vrste blago, ki mnogim vzbujajo skomine, zato ni nič čudno, da si jih marsikdo preskrbi legalno ali ilegalno. No, če si ga omisli s lastnim denarjem ali posojilom ni nič hudega. Toda težje je s tistimi, ki mislijo, da parkirani avtomobili brez garaž samo čakajo, kdaj bo kdo na njih preizkušal svoje vozniške sposobnosti. Taki – povečini mladi dolgoprstneži – sicer zaključijo svojo vozniško kariero v »marici« in v najboljšem primeru dobijo lastnik svoj avtomobil nazaj, toda splošni glavoboli in skrbi, ki jih imajo lastniki avtomobilov s tem niso potešeni.

Domači recept

Naši svetovavci pravijo, naj avtomobilisti pritrdijo na vrata še eno ključavnico, ki naj bi zagotovila popolno varnost avtomobila. V tujini imajo v ta namen posebne varnostne naprave, ki lastnika z alarmom opozorijo na dolgoprstne občudovavce njihovih vozil.

Tudi neki Kranjčan si je omislil tako napravo. Ko jo je pritrdil, je avto zadovoljen pustil na parkirnem prostoru. Verjetno je bil tako brez skrbi, da je ob vrnitvi pozabil nanjo in seveda nehoti sprožil alarm, ki je med tem, ko je lastnik iskal prekinjavavec, priklical kar čedno gručo »firbcev«.

Tehnika proti tatovom

Seveda ne mislimo tu navadnih tatičev, temveč tiste, ki so si s svojimi podvigi pridobili že mednarodni sloves in ki kradejo še vse kaj drugega kakor pa avtomobile. Skupina takih je vdrla v neko trgovino z nogavicami v Chicagu, ki je imela najmodernejšo signalno napravo. Prvi so se izognili, ker so opazili zelo tanko žico aparature, ki je bila pritrdjena pred vhodom. Zato so naredili luknjo v zidu v prepričanju, da je njihovo početje nenadzirano. Preden pa so lahko karkoli odnesli, so mo-

rali bežati pred policijo. V bistvu so bili žrtve nekake zelo majhnega aparata – skritega visoko v temni trgovini in ki ni bil večji od polovice pomaranče. Ta naprava neslišno oddaja ultrazvočne valove, ki napolnjujejo vsó trgovino. Potreben je samo majhen premik v trgovini, pa so pazniki takoj opozorjeni.

Vsemirski detektorji

To so naprave, ki jih uporabljajo astronomi za razločevanje zelo oddaljenih teles in delujejo na principu, da vsi premični predmeti vzbujajo in odbijajo drugačno frekvenco kakor pa nepremični. To so si izposodili tudi izdelovalci varnostnih naprav in je več deset tisoč takih ultrazvočnih instrumentov že v uporabi, od katerih se nekateri lahko prenašajo kar v shtovki. Če se tak sistem namesti v hotelski sobi in pri tem zapre vsa vrata in okna, nastane ob vplomu tako tuljenje, da mo-

ra pretresti še tako prekaljenega vlomivca.

Drugi aparati delujejo na povsem drugačnih sistemih. Tako na primer eden izmed njih oddaja cel sklop elektronskih pasov, pri katerih zadostuje, da se jih dotakne katerokoli telo, pa se prižge luč in televizijska kamera začne snemati. Drugje imajo zopet nameščene fotoelektronska očesa, ki so postavljena na taka mesta, da se jim ne moremo izogniti.

Prevelika občutljivost

Pri vseh teh napravah pa je včasih zelo neprijetna njihova izredna občutljivost, ker »odkrivajo« tudi vse tisto, kar ne bi bilo treba in pri tem po nepotrebnem dvigajo prah. Tako so recimo aparati, ki »slišijo« človeške korake ne glede na to, kako so tihi, na daljavo 15 metrov. Toda te naprave signalizirajo tudi v primeru, če se jim približa kakršnakoli žuželka ali gosenica do razdalje nekaj deset centimetrov. Prav tako zaznajo avtomobile, ki so več sto

Zanimivosti

Porast proizvodnje avtomobilov v Evropi

Strokovnjaki po dosedajšnjih podatkih domnevajo, da bo proizvodnja avtomobilov v Evropi še nadalje neovirano naraščala. Od sedanjih 6 milijonov naj bi se v letu 1970 povzpela na 8,7 milijonov avtomobilov, s tem pa bi se znatno popravilo razmerje med številom prebivancev in številom avtomobilov. Za primerjavo naj navedemo, da je prišel leta 1955 v Evropi na 24 prebivancev en avto, 1970 pa predvidevajo, da bo na 8 prebivancev.

Nova podmornica na atomski pogon

V poizkusnem obratovanju je nova podmornica, ki so jo izdelali v Ingalls Shippnilding Corp. To je 23. podmornica na atomski pogon, kar so jih do sedaj izdelali.

Radio-budilka

Nemška tvrdka Telefunken je izdelala zanimiv in praktičen tranzistor-ski sprejemnik. Navadne budilke nas s svojim strašnim ropotom vsako jutro spravijo v nejevoljo in nam načnejo živce za ves dan. Novi tranzistor pa ima vgrajeno uro, ki nam ob zaželenem času sama vključi radijski sprejemnik in nam namesto z ropotanjem vošči dobro jutro z glasbo. Po 30 minutah se lahko aparat sam izključi. Uporabimo ga pa lahko tudi za vključevanje v posamezne oddaje, ki jih želimo ob določeni uri poslušati, na primer: poročila, sport, koncert, predavanje in podobno. Ura je antimagnetna, radio sam pa je 137 X 78 X 37 mm velik.

metrov oddaljeni. Podobno je tudi z varnostnimi napravami, ki s pomočjo infraržarkov zaznajo toploto, ki jo oddaja človeško telo. Reagirajo pa tudi na toploto, ki jo oddaja motor še zelo oddaljenega avtomobila.

Koristnost in zanesljivost takih varnostnih naprav se je že pokazala tudi v praksi. Tako si bilo v ameriški državi Nebraska v zadnjem letu nobenega vlomca, kar je povzročilo zaskrbljenost uprave jetnišnice, ker so vlomivci predstavljali »jedro« in »temelj« »gostujočih«. Zaradi pomanjkanja letih pa bodo morali v zaporu zmanjšati število paznikov, kar bo pa na drugi strani povečalo število brezposelnih.

MRAZ NAJDE PIJANE OČI

Zelezničarski upokojenec obležal v snegu in zmrznil

Zima ima zahrbtno oči in mrzle roke. Že stari Slovani so jo čakali v kučmah in kozuhovini. V mrazu ima zima najboljše orožje, ki se mu težko upirajo nezaščiteni ljudje. Pred zimo beži vse, kar je živega. Mraz priklene ljudi na zapeček, živali pa se mu upirajo iz zavetij. Marsikdaj pa zaščitna sredstva človeka pustijo na cedilu, če podcenjuje moč mraza.

Letošnja zima s svojimi krveljivimi sibirskimi sunki je zahtevala že prve žrtve. Do teh človeških žrtve je prišlo v kraju, kjer nevarnost pred mrazom le bolj poredko ogroža ljudi in med njimi išče svoje žrtve. Mraz najde svoje žrtve vedno med lahkomiselnimi in neprekrbljenimi vaščani. Takšna žrtve je postal tudi železničarski upokojenec iz Bitnja Alojz Hafner, ki je v ponedeljek zjutraj zmrznil dvesto metrov v stran od svoje hiše, ko se je »dobro volje« in pogret z žganjem vračal domov in obležal na vaški poti, kjer je dočkal svojo zadnjo uro.

Od zibeli do groba

Nekdo na vasi je rekel, da pijancev ni škoda, če zmrznejo v snegu. Morja bi lahko tej trditvi opo-

Zima nas ni razočarala

(Nadaljevanje s 1. strani)

Krvavec -17 stopinj, 160 cm. Komna -21 stopinj, 200 cm snega. Smučarjem naj omenimo, da povsod staro snežno odejo pokriva plast prišča, ki ni nikjer tanjša od 15 cm. Torej dobro smuko.

Seveda sneg in mraz ni sta edina znaka ostre zime na Gorenjskem. Tudi led na Bleiskem in Bohinjskem jezercu nam zgovorno pričata o sibirskem hladnem valu, ki nas je zajel. Le-ta je celo tako hud, da je pri Martuljku zamrznila Sava Dolinka.

Izgleda, da so nad zimo navdušeni le športniki. Kaj pa je s koristniki naših cest. Prenekateri šofer komaj čaka odjuge, saj so prav zaradi mraza in snega prenekatero cesto na Gorenjskem zaprte in slabo prevozne.

T. POLENEC

rekali. Življenje je podobno loteriji: nekateri izvečejo iz njega lepe dobitke, drugi pa ostanejo praznih rok.

Pred leti, ko je Hafner delal še na železnici, je bilo z njim še vse v redu. Plel je plevel na železniški progi in menjal črvice pragove. Potem so ga upokojili in našel je svoj pokoj, ki pa se je kmalu spremenil v pekel. Vdal se je pijaci. Žganje je zalezoval s takšno voljo kot fantje dekleta. Povsod na vasi, kjer so kuhali žganje, je bil zraven. Kmetje so se ga otepali, vendar je priletel stavec od časa do časa staknil kakšen »vaški izvir«, iz katerega je gasil svojo neprestano žejo po pijaci. Z alkoholom se je združil močneje kot s svojo družino. Nekoč je svoji ženi dejal: »Če bi vedel, da bi dobil kaj na zob, bi šel tudi do Planice«. Tako je upokojeni železničarski delavec prosil pijачo od hiše do hiše. Večkrat je ponoči kje obležal, vstajal je iz postelje in odhajal v najhujšem mrazu za alkoholom.

Žganje mu je skočilo v želodec

Vaščani so imeli upokojenega železničarja za utelešenega korenjaka. Nikoli ni bil bolan in nikoli ni nobenemu potožil. Ko je bila v vasi še gostilna, je že ob zori čakal, da so gostilno odprli. Poletji je včasih pozabil na pijачo, ko je nabiral gobe. Pijača ga je spremenila tudi na zunaj. Postal je venomer bolj neroden in vaščani so mu pravili, da kolovratil kot polomljen kolovrat.

Sladko življenje na vasi

Bitnje je premajhna vasi, da bi vaški čudak lahko dobil širšo tovaršijo. Ko so pomrli nekateri njegovi znanci, je popival

sam in tožil, da je pijacha njegova največja tolažba. Večina starejših vaščanov pravi, da je bil poštenjak od nog do glave.

V ponedeljek je proti večeru prišel v hlev k oskrbniku državnega posestva, ki je imel pozimi vedno kakšno kapljico žganja pri roki. Žganje, ki mu ga je oskrbnik z vsemi zadržki odstopil, je kar skočilo v njegov želodec. Cez dobre pol ure je iz hleva odšel in se napotil proti domu. Spravil se je v posteljo, vendar je sredi noči skočil iz nje in odšel na vas v neko hišo, kjer so se po stari navadi zbirali vaški veseljaki in preganjali dolge zimske noči s kartami. Kjer se ljudje kar tajo, tam se tudi pije in ponočije. »Sladko življenje« je prišlo tudi že do naše vasi.

Smrtna ura pri vaški lipi

Januarske noči so mrzle, da včasih od mraza pokajo gozdovi. V takšni uri sta lahko pod milim nebom samo volk in pijan človek. Upokojeni železničar se je v noči od ponedeljka na terek klátil po vasi in okoli pete ure zjutraj obležal na poti blizu Lukčeve lipe. Tam

so stekle njegove zadnje ure. Ni nobenega dokaza, ki bi povedal, koliko časa je vaščan »v rožicah« ležal na mrazu. Pol ure, preden so ga na poti našli ljudje, ki so hiteli na delo, na kraju še ni ležal, ker bi ga sicer zalotili potniki, ki so odhajali na prvi jutranji vlak. Vendar nekateri dvomijo, da bi pol ure ležanja v snegu že zadostovalo za smrt. Ko ga je ob pol peti uri zjutraj našla na poti neka ženska, je bil vaški železničar še pri življenju. Smrt ga je objemala okoli vratu. Toda ženska je bila tako iz sebe, da je vsa prestrašena odhitela do hiše državnega posestva, kjer je oskrbnik Anton Frebar že hranil živino. Njemu je povedala, da na poti nekdo zmrzuje.

Noge so bile še mehke

Oskrbnik je prišel do premrznjenega vaščana v eni sapi. Najprej je vprašal:

— Kje pa si se ga tako nalezel?

Odgovora ni dobil. Upokojeni železničar je že čutil obtemnelo smrt. Ležal je z iztegnjenimi rokami v snegu, ki je bil ves krvav. Mraz zlasti hi-

tro obračuna s človekom, ki se je napil žganja. Do smrti pride, ko je normalna odpornost telesa oslabiljena, ker je telo dalj časa podvrženo velikemu mrazu. Takrat zaradi utrujenosti živčnih središč, kar pospeši tudi alkohol, pride do paralize in širjenja krvnih telesc in nastane lažni občutek notranje toplote. Prizadetega prime spanec, preneha se boriti z mrazom in občutek notranjega zadovoljstva prevzame vso njegovo telo. Človek v takšnem primeru sanja svoje zadnje sanje.

Rešilnega so klicali prepozno

Reševanje ponesrečenega vaškega upokojenca je bilo počasno. Nihče ni vedel, kaj bi z njim naredili. Prvi, ki so prišli na kraj nesreče, so hiteli po svoje, namesto da bi mu nudili prvo pomoč. Dovolj bi bilo, če bi ponesrečenega, ki je bil še pri zavesti, drgnili s snegom. Vse, kar so vaščani naredili, je bilo čakanje in odlašanje. To pa je bilo najslabše in za življenje usodno. V rešilnem avtomobilu je med prevozom v bolnico zmrznjeni vaščan izdihnil.

Tako se je končala zgodba vaščana, ki je bil suženj pijache. To suženjstvo v vasi Bitnje ni osamljeno. Pijača je pokopala že veliko ljudi. Mraz je bil v tem primeru samo posrednik, ki je svoje delo opravil brez usmiljenja.

HOROSKOP

(Velja za oba spola od 19. do 26. januarja)

OVEN (21. 3. - 20. 4.) - Čeprav so težave mimo, je treba biti še previden. Denar še ne pride. Obisk te razveseli. Kljub mrazu vroča ljubezen. Nahod.

BIK (21. 4. - 20. 5.) - Načrtnost s prejetim denarjem. S precej truda uspe načrt. Hinavski objem v četrtak. Pozor: nekdo ti hoči v željnik! Glavobel.

DVOJČKA (21. 5. - 20. 6.) - Prijeten teden. Zaupaj svojim močem. Nekdo se hvaležno izkaže. Pazl na svoje besede. Dvojni obisk in pismo. Iskrenost.

RAK (21. 6. - 22. 7.) - Se vedno skrbi zaradi preskrbe s kurjavo. Draga oseba te ne razočara. Ne pusti se vplivati od oseb, ki hočejo spietke. Potrpežljivost.

LEV (23. 7. - 22. 8.) - Finančne perspektive so povezane s precej drzno pobudo. Obujaš spomine na nedavna srečanja. Spremembam v službi si kos. Doma vse dobro. Po svoji krivdi s težavo preženeš nahod.

DEVICA (23. 8. - 22. 9.) - Ne počivaj na uspehih minulega tedna. Nepredvideni izdatki se obrestujejo. Nekdo pričakuje toplih besed. Več pobud v službi. Zanimiv večer. **TEHNIČKA** (23. 9. - 22. 10.) - Proti pričakovanju uspeh pri delu. Kočetiranje te spravi v zadrego. Ne zmešaj se za obrekovanje. Sprejmi povabilo. Zvestoba.

SKROPIJON (23. 10. - 21. 11.) Zaupaj tegobe prijateljem. Draga oseba te bolj ceni kot misliš. Smotno izkoristi prosti čas. Smisel za humor. Ugodne vesti.

STRELEC (22. 11. - 21. 12.) - Teden bo precej razburkan. Neizbežno srečanje z osebo, ki se je izogibaš. Urediš domače zadeve. Obeta se ti sreča v igri.

KOZOROG (22. 12. - 20. 1.) - Nekdo te obišče zaradi osebnih in ne službenih interesov. Prijetne novosti v službi. Sreče bo močneje zabilo. Izlet.

VODNAR (21. 1. - 19. 2.) - Z besedami se uveljavljiš. Nekdo te preseneči z darilom. Pazi na zdravje in odnose z drago osebo. Privošči si počitek.

RIBI (20. 2. - 20. 3.) - Varuj se prenegljenih odločitev. Materialno stanje se izboljša. Slabi vplivi pri sentimentalnih odnosih. Spriznani se s spremembo v službi. Bolezen v hiši. Zaman pričakuješ neki odgovor.

Radijski spored

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA — 19. januarja

8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji	14.05 Paganini v interpretaciji Manuhina
8.35 Glasbena medigra	14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
8.40 Divertimento v G-duru	15.15 Zabavni orkester Bob Moore in kitarist Al Caiola
8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo	15.40 Romunske ljubezenske in revolucionarne pesmi
9.25 Zabavni akordi	16.00 Vsak dan za vas
9.45 Francoske osvobodilne in revolucionarne pesmi	17.05 Gremo v kino
10.15 Orkester RTV Ljubljana v delu starih mojstrov	17.50 Lahka glasba z orkestrom Mantovani
10.40 Seznanite se s Parkerjevimi	18.00 Aktualnosti doma in v svetu
10.55 Vsak dan nova popevka	18.10 Biseri iz Wagnerjevih »Nibelungov«
11.00 Pozor, nimaš prednosti!	18.45 Naši popotniki na tujem
12.05 Kmetijski nasveti — ing. Janez Hvastja: Delo kobilarne Turnišče	19.05 Glasbene razglednice
12.15 Kvintet in trio bratov Petrič iz Maribora	20.00 Naš variete
22.30 S police za nove posnetke iz slov. glasbe	22.15 Oddaja za naše izseljence
13.30 Nekaj ritmov za razvedrilo	23.05 Sobotni ples

NEDELJA — 20. januarja

6.00 Dobro jutro	14.15 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo - II.
6.30 Napotki za turiste	15.15 Ob zvokih zabavne glasbe
7.40 Pogovor s poslušavci	15.30 Naši pevci v italijanskih operah
8.00 Mladinska radijska igra	16.00 Humoreska tega tedna
8.40 Satire francoske otroške pesmi	16.20 Ogrlica s popevkami in prijetnimi melodijami
9.05 Z zabavno glasbo v novi teden	17.05 Mandoline in godala
10.00 Se pomnite tovariši...	17.15 Radijska igra
10.30 Matineja simfoničnega orkestra RTV Ljubljana	18.30 Sportna nedelja
11.30 Zabavni zbori Miška Hočevarja	19.05 Glasbene razglednice
12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo - I.	20.00 Izberite svojo melodijo
13.30 Za našo vas	21.00 Njihovi rokospis
14.00 Koncert pri vas doma	22.15 Skupni program JRT
	23.05 Glasbena medigra
	23.12 Skupni program JRT

PONEDELJEK — 21. januarja

8.05 Odakova in Hatzejevi zborovski rapsodiji	14.05 Simfonija
8.25 Glasba ob delu	14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
8.55 Za mlade radovedneže	15.15 Pojo zabavni zbori
9.25 Violončelist Ciril Škerjanc	15.40 Literarni sprehod
9.45 Sovjetske borbene pesmi	16.00 Vsak dan za vas
10.15 Zaključni prizor opere »Kavalir z rožo«	17.05 Obdobja slovenskega samospava
10.35 Naš podlistek	17.45 Portret v miniaturi
10.55 Vsak dan nova popevka	18.00 Aktualnosti doma in v svetu
11.00 Pozor, nimaš prednosti!	18.10 Z lokom po strunah
12.05 Radijska kmečka univerza	18.30 Poje Komorni zbor iz Maribora
12.15 Orglice igra Andrej Blumauer	18.45 Radijska univerza
12.30 Panoramski veselih ritmov	19.05 Glasbene razglednice
13.30 Uvertura in arije iz Mozartovih oper	20.00 Skupni program JRT
	20.45 Novo v znanosti
	22.15 S popevkami po svetu
	22.50 Literarni nokturno
	23.05 Zaplešite z nami

TOREK — 22. januarja

8.05 Baritonske arije iz Verdijevih oper	8.55 Za šolarje
8.35 Popevka za vas	9.25 Majhni ansambli v plesnem ritmu

9.45 Zabavala vas bo Kmečka godba	15.30 V torek nasvidenje
10.15 Koncertira violinist Szymon Goldberg	16.00 Vsak dan za vas
10.40 Napredujte v angleščini	17.05 Koncert po željah poslušavcev
10.55 Vsak dan nova popevka	18.00 Aktualnosti doma in v svetu
11.00 Pozor, nimaš prednosti!	18.10 Iz zlatih dni zborovske glasbe
12.05 Radijska kmečka univerza	18.45 S knjižnega trga
12.15 Srbska kola	19.05 Glasbene razglednice
12.30 Melodije na tekočem traku	20.00 Intermezzo z godali
13.30 Minute za Chopina	20.15 Radijska igra
14.05 Slavni mojstri — slavne arije	21.15 Plesne melamorfoze
14.35 Po naši lepi deželi	21.40 V ritmu latinske Amerike
15.15 Ansambla Aca Müllerja in Jožeta Kampača	22.15 Skupni program JRT
	23.05 Nočni akordi
	23.20 Skupni program JRT

SREDA — 23. januarja

8.05 Jutranji koncert	13.15 Glasba na šestih strunah
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb	15.30 Romunske pianist izjava Sonato
9.25 Zabavni kaleidoskop	16.00 Vsak dan za vas
10.15 Med člani skladateljske skupine	17.05 Govorica glasbenih instrumentov
10.41 Kladevca	18.00 Aktualnosti
10.45 Clovek in zdravje	18.00 Aktualnosti
10.55 Vsak dan nova popevka	18.10 Petnajst minut z orkestrom »Ad hoc«
11.00 Pozor, nimaš prednosti	18.25 Na planinah luštno biti...
12.05 Kmetijski nasveti — Vet. France Skušek: Zreza telet	18.45 Ljudski parlament
12.15 Poje Gorjanski vokalni kvintet	19.05 Glasbene razglednice
12.30 Joan Hammond in Charles Craig	20.00 Spoznavajmo svet in domovino
13.30 Vesele in popularne v znamenitih operah	21.15 Naš nočni kaleidoskop
14.05 Za šolarje	22.15 Simfonija v E-duru
14.35 Ljubljanski akvareli	22.50 Literarni nokturno
	23.05 Zapolnelim plesavcem

ČETRTEK — 24. januarja

8.05 Skladbe Stephena Fosterja	14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
8.20 Zvoki z južnega morja	15.15 Godala v ritmu
8.35 Dva sodobna hrvaška skladatelja	15.30 Turistična oddaja
8.55 Za šolarje	16.00 Vsak dan za vas
9.25 Odlomki iz slovenskih oper	17.05 Glasba iz Tallijnega hrama
10.15 Glasbena medigra	18.00 Aktualnosti
10.20 Pet minut za novo pesmico	18.10 Aktualnosti
10.40 Tečaj ruskega jezika	18.10 P. vi večerni ples
10.55 Vsak dan nova popevka	18.45 Kulturna kronika
11.00 Pozor, nimaš prednosti	19.05 Glasbene razglednice
12.05 Radijska kmečka univerza	20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napევov
12.15 Ansambel Srečka Dražiča	20.45 Petnajst minut z orkestrom Paul Westen
12.30 V ritmu današnjih dni	21.00 Literarni večer
13.30 Simfonični plesi	21.40 Serenada za godala
14.05 Pri skladatelju Mihaelu Rožancu	22.15 Po svetu jazza
14.25 Za vaš odih	22.45 Intermezzo z orkestrom Helmuta Zacharias
	23.05 Godala v noči
	23.20 Skupni program JRT

PETEK — 25. januarja

8.05 V narodnem tonu	nimaš prednosti
8.40 Sejem plošč	12.05 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Rastlinske posede
8.55 Pionirski tehnik	12.15 Slovenske narodne pesmi
9.25 Spomin na recital violinista Edvarda Grača	12.30 Naši pihalci
9.50 Stiri ljudske pesmi iz Nove Skotske	12.45 Ansambel in Al Caiola
10.15 »Noč na Kleku« iz opere Mefistofeles	13.30 Plošča za ploščo
10.35 Naš podlistek	14.05 Za šolarje
10.55 Vsak dan nova popevka	14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov
11.00 Pozor,	

- ### CETRTEK — 24. I.
19.05 Seznanite se s Parkerjevimi	15.45 Jezikovni pogovori
19.20 Glasba iz dežele vzhajajočega sonca	16.00 Vsak dan za vas
19.55 Odrske luči	17.05 Glazunov in Schumann
20.45 Drobci iz češke solistične glasbe	18.00 Aktualnosti doma in v svetu
21.00 Melodije po pošti	18.10 Zabavajo vas orkester Ray Connif in ansambel The Shadows

- ### PETEK — 25. januarja
19.05 Zapišite narek	18.30 Holandske narodne pesmi
19.20 Minute oddiha	18.45 Iz naših kolektivov
20.05 Drugi godalni kvartet	19.05 Glasbene razglednice
20.00 Iz repertoarja zabavnega orkestra RTV Ljubljana	20.00 Iz repertoarja zabavnega orkestra RTV Ljubljana
20.15 Tečenski zunanje-politični pregled	20.15 Tečenski zunanje-politični pregled
20.30 Stiri sto let klavirske glasbe	20.30 Stiri sto let klavirske glasbe
21.00 Medigra z majhnimi zabavnimi ansambli	21.00 Medigra z majhnimi zabavnimi ansambli
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih	21.15 Oddaja o morju in pomorščakih
22.15 Zaplešite z nami	22.15 Zaplešite z nami
22.50 Literarni nokturno	22.50 Literarni nokturno
23.05 Igra orkester Percy Faith	23.05 Igra orkester Percy Faith
23.20 Skupni program JRT	23.20 Skupni program JRT

Televizija

SOBOTA — 19. januarja

Evrovizija

12.55 Smučarsko tekmovanje RTV Zagreb

18.15 Matija Gubec — TV igra RTV Beograd

19.15 Silke in skulpture RTV Ljubljana

19.30 TV obzornik RTV Beograd

19.45 Propagandna oddaja RTV Beograd

20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana

20.30 S kamero po svetu RTV Beograd

21.05 Zabavni spored RTV Beograd

22.05 Prigode Charlija Chana

- ### Drugi program
- #### SOBOTA — 19. januarja
- 19.05 Z zabavno glasbo v sobotni večer
- 20.00 Revija jugoslovanskih solistov
- 22.15 Jazz na koncertnem odru

- #### NEDELJA — 20. I.
- 12.00 Nedeljski komorni koncert ob dvanajstih
- 13.10 Za ljubitelje operne umetnosti
- 14.00 Popolne ob zabavni glasbi
- 14.30 Simfonični plesi in rapsodije
- 15.15 Primer za Paula Tenzla
- 19.05 V nedeljo zvečer
- 20.00 Od valčka do jazza
- 20.20 Nekaj poljudne glasbe
- 20.45 Mala suita
- 21.00 P. san spored zabavne glasbe
- 22.15 Komorna sôpreja

- #### NEDELJA — 20. I.
- Evrovizija
- 9.05 Smučarska tekmovanja RTV Zagreb
- 11.30 Kmetijska oddaja RTV Ljubljana
- 12.00 V šoli
- 13.25 Smučarska tekmovanja RTV Ljubljana
- 18.00 Ladja, ki je umrla od sramu — angleški film
- 19.30 Propagandna oddaja RTV Beograd
- 20.00 TV dnevnik
- 20.45 Muzej voščtenih lutk
- 21.45 Koncert orkestra Mantovani

- #### PONEDELJEK — 21. I.
- 19.05 Napredujte v angleščini
- 19.20 Venice na Wolfov grob
- 20.00 Ne vse — toda o vsakem nekaj
- 20.45 Zabavni omnibus

- #### TOREK — 22. januarja
- 19.05 Iz muzeja plošč
- 19.55 Iz programov francoskega radia
- 20.45 Petinštirideset minut ob zabavni glasbi
- 21.30 Mednarodna radijska in televizijska univerza
- 21.45 Jazz do 22.00

- #### SREDA — 23. januarja
- 19.05 Tečaj ruskega jezika
- 19.20 Po svetu jazza
- 19.50 Iz starejših komornoansambelske literature
- 20.45 Z orkestrom Ray Martin skozi prerije
- 21.05 Odlomki iz opere »Bagdaski brivec«

- #### TOREK — 22. januarja
- RTV Beograd
- 19.00 Prenos športnega dogodka

- ### SREDA — 23. januarja
RTV Beograd	18.45 Otroški spored
RTV Ljubljana	19.30 TV obzornik
RTV Beograd	19.45 Propagandna oddaja
RTV Beograd	20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana	20.30 Viktor — luči
RTV Zagreb	21.30 Reportaže

- ### ČETRTEK — 24. I.
RTV Zagreb	18.00 Mendov spored
RTV Zagreb	19.00 Zagrebški tehnik
RTV Ljubljana	19.30 TV obzornik
RTV Beograd	19.30 TV obzornik
RTV Ljubljana	20.00 TV dnevnik
RTV Zagreb	20.30 Koncert orkestra Mantovani
RTV Zagreb	20.55 Kratki propagandni filmi
RTV Beograd	21.00 »Posjelo na vrelu Bosne«
RTV Beograd	22.00 Knjige in pisatelji

- ### ČETRTEK — 24. januarja
- Center — španski barvni film GREH LJUBEZNI ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — italijanski barvni film ANA IZ BROKLINA ob 16., 18. in 20. uri
- Sveboda — premiera franc. filma POBALINA ob 18. in 20. uri

- ### PETEK — 25. januarja
RTV Ljubljana	18.00 Kulturna panorama
RTV Beograd	18.30 Pot v Režijo, pot v davno slovensko preteklost
RTV Beograd	19.00 Kratki film
RTV Beograd	19.30 TV obzornik
RTV Beograd	19.45 Propagandna oddaja
RTV Beograd	20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana	20.30 Velika iluzija — francoski film

- ### Kino
- #### SOBOTA — 19. januarja
- Center jug. barv. CS film OBRACUN ob 16. in 18. uri; premiera franc. barvnega CS filma SALAMBO ob 22. uri
- Storžič Ital. barv. CS film MASCEVALEC VIKING V ob 16. uri, jug. barvni CS film OBRACUN ob 20. uri
- Sveboda amer. film SEVERNA ZVEZDA ob 18. in 20. uri

- #### NEDELJA — 20. januarja
- Center jug. barv. CS film OBRACUN ob 14., 16. in 18. uri; amer. film SEVERNA ZVEZDA ob 20. uri

- #### DOVJE
19. januarja amer. barvni CS film NA MUHI
20. januarja amer. barvni CS film PRESENECENJE PRETEKLEGA STOLETJA
21. januarja amer. barvni CS film NA MUHI
22. januarja amer. barvni CS film GOLO MESTO

- #### Koroška Bela
19. januarja jugoslovanski film ZGODNJA JESEN
20. januarja amer. barv. CS film ZAKONSKI VRTILJAK
21. januarja amer. barv. CS film NA MUHI

- #### PONEDELJEK — 21. I.
- Center — španski barvni film GREH LJUBEZNI ob 16., 18. in 20. uri

- Storžič — italijanski barvni film HERKULES IN LIDIJSKA KRALJICA ob 16., 18. in 20. uri

- ### TOREK — 22. januarja
- Center — španski barvni film GREH LJUBEZNI ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — francoski barvni film AMBICIOZNA ob 16., 18. in 20. uri

- ### SREDA — 23. januarja
- Center — španski barvni film GREH LJUBEZNI ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — italijanski barvni CS film ANA IZ BROKLINA ob 16., 18. in 20. uri
- Sveboda — premiera franc. filma POBALINA ob 18. in 20. uri

- ### ČETRTEK — 24. januarja
- Center — španski barvni film GREH LJUBEZNI ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — amer. barvni film TRIJE NASILNEZI ob 16., 18. in 20. uri

- ### PETEK — 25. januarja
- Center — španski barvni film GREH LJUBEZNI ob 16., 18. in 20. uri
- Storžič — amer. barvni film TRIJE NASILNEZI ob 16., 18. in 20. uri

- #### Jesenice — RADIO.
17. do 18. januarja ameriški film GOLO MESTO
19. do 21. januarja franc. VV film NE POKOPIVA SE V NEDELJO
22. do 23. januarja jugoslovanski film ZGODNJA JESEN
24. do 25. januarja jugoslovanski film VELIKA TURNEJA

- #### Jesenice — PLAVZ.
19. do 20. januarja ameriški film GOLO MESTO
21. do 22. januarja francoski VV film NE POKOPIVA SE V NEDELJO
24. do 25. januarja zgošč. film ZGODNJA JESEN

- #### Zirovnica
19. januarja ameriški VV film PRESENECENJE PRETEKLEGA STOLETJA
20. januarja amer. barv. CS film NA MUHI
23. januarja ameriški film GOLO MESTO

- #### Dovje
19. januarja amer. barvni CS film NA MUHI
20. januarja amer. barvni CS film PRESENECENJE PRETEKLEGA STOLETJA
24. januarja franc. VV film NE POKOPIVA SE V NEDELJO

- #### Koroška Bela
19. januarja jugoslovanski film ZGODNJA JESEN
20. januarja amer. barv. CS film ZAKONSKI VRTILJAK
21. januarja amer. barv. CS film NA MUHI

- #### PONEDELJEK — 21. I.
- Center — španski barvni film GREH LJUBEZNI ob 16., 18. in 20. uri

- ### Kranjska gora
19. januarja italij.-španski film PREISKOVALNI SODNIK
20. januarja jugoslovanski film ZGODNJA JESEN
22. januarja ameriški film GOLO MESTO
23. januarja francoski film MONT-PARNAS 1925

- ### Kropa
19. januarja francoski film VROCI ASFALT ob 20. uri
20. januarja amer. barv. VV film DREVO ZA OBESANJE ob 15. in 19.30 uri
24. januarja domači film KOCIJA SANJ ob 19.30 uri

- ### Ljubno
19. januarja ameriški barv. film PRERIJA, KI IZGINJA ob 19.30 uri
20. januarja ameriški barv. film PRERIJA, KI IZGINJA ob 16. uri
24. januarja ameriški barv. film PRERIJA, KI IZGINJA ob 16. uri

- ### Dupljič
19. januarja nemški barvni film MED ČASOM IN VEČNOSTJO ob 19. uri
20. januarja nemški barvni film MED ČASOM IN VEČNOSTJO ob 15., 17. in 19. uri
23. januarja sovjetski barv. film NOČNI DIREKTOR ob 17. uri
24. januarja sovjetski barv. film NOČNI DIREKTOR ob 19. uri

- ### Radviljica
17. januarja francoski film RIFIFI PRI ZENAH ob 20. uri
19. januarja francoski film RIFIFI PRI ZENAH ob 20. uri
20. januarja francoski film RIFIFI PRI ZENAH ob 18. uri
20. januarja ameriški film AVANTURE HUCKEBERRYJA FYNNA ob 16. in 20. uri

- ### Zirovnica
19. januarja ameriški VV film PRESENECENJE PRETEKLEGA STOLETJA
20. januarja amer. barv. CS film NA MUHI
23. januarja ameriški film GOLO MESTO

- ### Dovje
19. januarja amer. barvni CS film NA MUHI
20. januarja amer. barvni CS film PRESENECENJE PRETEKLEGA STOLETJA
24. januarja franc. VV film NE POKOPIVA SE V NEDELJO

- ### Koroška Bela
19. januarja jugoslovanski film ZGODNJA JESEN
20. januarja amer. barv. CS film ZAKONSKI VRTILJAK
21. januarja amer. barv. CS film NA MUHI

- ### PONEDELJEK — 21. I.
- Center — španski barvni film GREH LJUBEZNI ob 16., 18. in 20. uri

SREDA — 23. januarja — ob 20. uri VEČER UMETNIŠKE BESEDE — ob zaključku tečaja »Odra mladih«

Športne prireditve

Ljubljanska modna revija

Mali nasveti

»Moda 63«

Preveč zahtevno bi bilo pričakovati, da bi se že vse naše bravke ogledale MODNO REVIIJO 63 v Ljubljani, zato spregovorimo nekaj besed za te in one, ki revije niso videli, za tiste pa, ki so se same potrudile tja, nekaj kritičnega kramljanja.

Ker je revijo pripravilo več »kreatorjev«, smo lahko videli tudi več stilov, revija stilno res ni bila enotna.

Za že znanimi, čednimi spalnimi srajcami »Nade Dimić« iz Zagreba so se razvrstili kostumi v preprostem športnem kroju z globokimi gubami (pogosto srečujemo podobne že na cestah). Veselo so poživali paletoji in plašči krojeni kot pelerine, če se navdušujete za modne muhe, so vam gotovo ugajali. (Le škoda, da so vzorci volnenih blagov tako pusti, lahko bi se njihovi ustvarjalci seznanili z modnimi barvami in vzorci za leto 1963.)

Led je prebit v kopalkah

Prav vsa pohvalo zopet zaslužijo pletenine. Kajne, da so vam ugajali modeli in tudi barvno se ne bi mogli želeli lepših. Letos priljubljena biljardno zelena je prav gotovo triumfirala. Verjetno ste bili navdušeni nad zelenim in črnim kompletom s telovnikoma (Rašica). Dolgo pogrešane kopalne obleke je pokazala Pletenina Ljubljana in izdelala modele enodelne in bikinij, kakršne smo doslej lahko videli le na slikah tujih modnih časopisov. Na žalost potiskane blaga še vedno tavajo in se jim kar ne potreba, da bi bila lepa. (So pa tudi izjeme!) Nekateri modeli so bili dokaj domiselni (z naborčki na prsih, s prekrižanimi naramnicami, koketnimi hrbtnimi dekolteji) in so skušali »izmazati« blago. Pri oblekah je pas ali poudarjen ali zanemarjen, životek je pogosto kratek.

Kljub temu da je težnja modnih ustvarjalcev poudariti pri večernih oblekah ženskost, je učinkovala le rahlo oprjeta, dolga črna obleka z našiki očarljivo (Angora, Ljubljana). Pri elegantnejših oblačilih pogosto zasledimo motiv »bolero«. Dekolirana oblačila (pogosto s op rekrižane naramnice nah rbtu ali preko ključnih kosti, kar se je uveljavilo že v letošnji zimi) dopolnjujejo bolera, ki so ali preprosto gladka ali se ob robu končujejo z bogatimi naborčki ali pliseji. Kostali oblačila so bila v glavnem izdelana iz lameja ali žakar-

nega moiraja. Kljub temu da že skoraj dve leti dominirajo za večerne toalete tkanine kot šifon, organca in muselin, smo lahko videli le obleke izdelane iz zadnje tkanine in veselo prisluhnili zagotovitvi, da bo Svila, Maribor prišla na trg s to tkanino.

Obljubljajo nam gradove v oblakih

Pravsem ena stvar je pri nas v navadi, človek bi težko rekel zakaj; navadili smo se proslavljati jubileje, tako zelo nam je to že prešlo v meso in kri, da se takemu rpselavljanju ne moremo odreči niti takrat, ko je škodljivo — seveda pri tem mislim na letošnji in vsakoletni sejem spomladanske in poletne mode. Ali bi ne bilo mnogo bolj pametno urediti tako, da bi v začetku pomladi gledali revijo spomladanskih in poletnih novosti, v prvih dneh jeseni bi si pa ogledali jesensko in zimsko modo?

Sploh pa moramo tudi ob letošnji modni reviji povedati, kar ponavljamo iz leta v leto: da nas namreč popade jeza, ko primerjamo pokazane modele z izbiro v naših trgovinah. Se vsako leto so nam obljubljali gradove in zlata kočije — potem pa iz tega ni bilo nič. Videti je, da se pri nas še vedno držimo dobre stare navade: najprej bomo videli, če se izplača, potem pa vrzimo na trg. Seveda pridemo potem do tega, da se po naših izložbah »sonči« blago, ki je bilo v modi leto ali več prej, medtem ko si naša žena le s težavo nabavi obleko, ki ustreza vsem modnim zahtevam. Kočno je vendarle res, da se je pri nas standard že dvignil na raven, da ene

obleke ne nosimo vse večne di na tem področju ne capčase, »dokler se ne pregubi«, ljali desetletje za ostalim temveč se trudimo, da bi tu svetom.

Pomladni plašček, ki ga je kreirala Nada Souvan, smo lahko videli na Modni reviji 63 v Ljubljani

Kako preuredimo spalnico

Prav gotovo z malo volje in denarja lahko prijetno spremenimo spalnico. Ne mislimo svetovati, kako bi se dali stari kos pohištva predelati, ker je temu kos le dober mizar, ampak kako z različnimi dodatki — zavesami, stenikami prevlekami ali posteljnimi pregrinjali — obnovimo sobo.

Na steni ob postelji visi stara stenska prevleka, ki je zbledela in je zamazana. Dobro jo pogledajte in premislite, če vam res krasil sobo. Prav gotovo ne; čeprav bo. Prav gotovo ne; čeprav varuje steno, bi bilo dosti lepše, če bi se mesto nje omislili moderno rogoznico ali tapeto.

Drug predlog, in to za za-

konsko spalnico, zelo lepo pristojna na steni dragocena stenska preproga; če tako globoko ne moremo seči v žep, bo stena za vzglavjem zakonske postelje prav sijajna, če jo boste prevlekli do stropa z blagom za zaveso. Tkanina naj bo v vsej širini 140 do 150 cm.

Pri izbiri preprog premislite, kakšne bodo bolj ustrezale pohištvu in barvam v sobi. Če so že stene živo pisane in pohištvo v svetlih in veselih barvah, bomo rajše izbrale solidne enobarvne preproge, ki jih prodajajo na meter.

Preobleke za blazine iz bombažastih tkanin z rožastim ali progastim vzorcem lahko sešijemo same. Čež dan vtaknemo posteljno blazino vanjo in blazine bodo prav gotovo poživille sobo.

Verjetno se boste še same spomnile kakega pametnega predloga in ga znale tudi pravilno uporabiti. Z dobre volje in malce spretnosti vam bo gotovo uspelo, da boste modernizirali spalnico.

Šminkanje

Nekateri popolnoma odklanjajo šminkanje oči. Res je, da pretirano našminkano oko deluje nenaravno in ostro, če pa uberemo srednjo pot, lahko precej polepšamo naš vid.

Čez dan ni potrebno, da bi si očesni kotichek obrobile s temnim svinčnikom, pač pa si lahko stuširate trepalnice. Namesto črnega tuša naj brinete uporabljajo modro-črnega, plavolaske pa rjavo-črnega. Zvečer, če boste šli v gledališče ali na ples, lahko sežete ka,

po temnejšem svinčniku za obrvi in si potegneta ob trepalnicah rahlo črto, ki jo malenkostno podaljšate ob očesnem koticčku.

Pred spanjem si hoste pa dobro izmle vso šminko in trepalnice prekrstajte z ricinusovim oljem.

Star trik, ki so ga verjetno uporabljale že naše babice pa je, da so si veke namazale z mandelinovim oljem. To učinkuje bolj mladostno kot šminkanje ali na ples, lahko sežete ka,

Klet

● Klet bo suha, če postavimo vanjo posodo z živim apnom. Ko apno razpade v prah, ga moramo obnoviti.

Gumbnice

● Gumbnice na puloverjih ali pletenih jopicah zmeraj pred pranjem z nekaj šivi zašijemo. Tako preprečimo, da se ne razlegnejo.

Gumbnico naredimo eno četrtino večjo, kot je gumb; premajhne se prehitro obrabijo.

Čiščenje obleke

● Zaprašene obleke laže očistimo z vlažno gobo kakor s krtačo. Tudi pasje ali mačje dlake najlaže odstranimo z obleke z vlažno gobo.

Košare

● Košare kdaj pa kdaj okrtamo z raztopino kuhinjske soli. Svetile se bodo kot nove.

Ključke

● Ključke in žeblice v kopalnici in kuhinji takoj prebarvamo z emajlino kuhinjske soli. Svetile se bodo kot nove.

PROPAD HOLLYWOODA

Deset let ame- riškega filma

Na naši filmski strani bomo v krajših presledkih skušali podati pregled svetovne filmske ustvarjalnosti v zadnjem desetletju in njenega sedanje-za stanja. Na prvo mesto smo postavili ameriško kinematografijo, ki je na začetku tega razdobja zavzemala prvo mesto na svetu, a je danes zdrknila vsaj že na četrto mesto — za Italijo, Francijo in Japonsko, če ne celo niže.

Ameriški film je stopil v petdeseta leta z vrsto pomembnih del, ki so dokaj pogumno in pošteno obravnavala problematiko sodobne Amerike — kolikor jim je to pač dopuščal »Kodeks nrvnosti«. Tako so načeli: Robsonov »Dom junaka« črnski problem, Kazanov »Gentlemanski sporazum« ameriški antisemitizem, Davesova »Zlomljena pušica« pa krivično prikazovanje Indijancev. Med vojnimi filmi kaže omeniti Milestonov »Sprehod po soncu« in Wylerjeva »Najlepša leta našega življenja«.

Težave in spremembe

Toda vsa ta in mnoga druga prizadevanja je prekinila vrsta gospodarskih in političnih činitelev, ki so nastopili na prehodu v petdeseta leta. Prvi veliki udarec je amerškemu filmu zadal senator McCarthy. Njegovo že kar histerično preganjanje protiameriške javnosti je tudi filmski ustvarjalnosti uplenilo desetine najbolj talentiranih režiserjev, igralcev in scenaristov. Kvaliteta je nujno padla. Pa ne samo to: pod vplivom te gonje se je Hollywood odel v črni plašč konformizma in obravnavanje socialne ali humanistične tematike je postalo v filmski Meki sumljivo in celo nevarno.

V tem času je ameriški Elisabeth Taylor tudi z vloge Kleopatre ni mogla dvigniti film že v polni meri občutil ugleda ameriškega filma. Ladiase počasi potaplja

posledice svoje mlade, toda hitro rastoče tekmece — televizije: leta 1946 je šlo vsak teden v kino 90 milijonov Američanov, leta 1956 pa le še 46 milijonov in leta 1961 samo 42 milijonov. Hollywood je popadel paničen strah in — rodil se je odrešenik, vsaj mislili so tako: CINERAMA. Prvega tako imenovanih globinskih filmov po tem sistemu so predvajali konec septembra 1932. Toda sistem je bil prekompliran in predrag, da bi mogel prodreti v vse kinematografe, zato ga je že čez eno leto nadomestil drug sistem — cinemascope, ki mu je sledila nato še cela vrsta sistemov za široko platno.

Nadalje je Hollywood v preteklem desetletju vedno bolj opuščal snemanje druzgorazrednih filmov in se posvetil manjšemu številu razkošnih prvorazrednih filmov v barvah in cinemascope s pretežno lažjo tematiko: melodramsko, glasbeno, komedijsko, »zgodovinsko« itd.

Razen teh najbolj znanih elementov hollywoodske politike v bližnji preteklosti pa je nastalo tam še nekaj sprememb: povečalo se je število snemanj v tujini (zaradi davčnih olajšav), zvezniški sistem je doživel polom, največji zvezdniki so pomrli ali pa jim je zbledela slava, razmahnilo se je svobodno producentstvo igralcev in drugih, iz vodstva

»RIO BRAVO« amer. režiserja Howarda Kawksa spada med tako imenovane klasične westerne, in to med najboljše. V zgodbi o šerifu, ki s peščico ljudi brani ječo z morivcem pred tolpo mogočnega posestnika, ki hoče rešiti zaprtega brata, igrajo John Wayne, Dean Martin, Walter Brennan in Angie Dickinson. — Kot western je film uspel.

»POBALINA« sta francoska fantiča, ki na požitnicah pri babici s svojimi vragolijami zabavata sebe kot druge. Film v režiji Roberta Vernaya in z igralcema Sophie Desmaret in Phillipom Clayem pa je STANDARDNA FRANCOŠKA KOMEDIJA.

filmskih družb so za vedno odšli mogočni diktatorji in z njimi strogo enotna organizacija posamezne družbe.

Prihodnost je v New Yorku

Tam namreč dela skupina talentiranih dinamičnih in povsem nekonformističnih mladih ustvarjalcev, ki obetajo dati novo vsebino pojmu ameriški film. Naj omenim samo dve imeni in dve deli, ki sta tudi pri kritiki dosegli uspeh: Johna Cassavettesa in njegove »Senec« (ki jih bomo še letos videli tudi pri nas) in pa Lionela Rogosina in njegov film »Vrni se Afrika«. Morda bo ta skupina mladih režiserjev, ki jim distributerji in lastniki kinematografov sicer še vedno čelajo težave, uspela ustvariti nove perspektive amerškemu filmu.

Pogoji za to so namreč tudi pri ameriški publiki že dani. O želji občinstva po filmih, ki bodo bližji življenju, ki ne bodo zapirali oči pred socialnimi in drugimi problemi in ki bodo obenem tudi po oblikovni plati novi, riča npr. nastajanje vrste filmskih gledališč. Ta imajo značaj resnih umetniških ustanov in so najbolj razširjena v New Yorku. V njih kažejo veliko zanimanje po eni strani za klasična dela, po drugi strani pa za vse novo v svetovni filmski ustvarjalnosti. Spet je bil New York tisti, ki je predstavil Ameriki velike italijanske neorealiste, Sveda Ingmarja Bergmana, Indijca Satyajita Raya in Argentince Leopolda Torre-Nilssona, britanske filmske »jezne mladeniče« pa novi ruski in poljski film.

Zelje in pogoji za preporod ameriškega filma torej so — toda ne v Hollywoodu. Ta se še vedno zadovoljuje s preskušanjem starih receptov in zato nadaljuje pot, ki jo je hodil v preteklem desetletju — pot propada.

DUSAN OGRIZEK

Redki so ostali

V takih pogojih je jasno, da Hollywood ni mogel ustvariti mnogo vrednega. Med tistimi redkimi, ki bodo ostali zapisani v filmski zgodovini, naj — čisto primeroma, nikakor ne izključujoče! — omenim nekaj del: med klasičnimi westerni Stevensovega »Shanea«, med superwesterni Zinnemannov »Točno opoldne«, med socialnimi dramami Kramerjev »Beg v verigah« in Lumetovih »Dvanajst jeznih mož«, med musicali Wise-Robinsonovo »West Side Story«, med komedijami »Wilderjevo »Nekateri so za vroče«, med spektakli Wylerjevega »Ben-Hurja« in Kubrickovega »Spartacusa«.

Med ustvarjalci so sicer nekateri veterani — Ford, Hitchcock, Wyler, Huston, Stevens — ostali brez resnih tekmecev, toda zbledela je figura Roberta Aldricha in Kubrick je postal »hollywoodski«.

Nič ne kaže, da bi Hollywood nameraval v naslednjem desetletju spremeniti svojo politiko zabave za vsako ceno. Po vsej verjetnosti bo še naprej iskal izhod tam, kjer ga za nobeno umetnost, najmanj pa za tako dinamično, kot je to film, ne more biti: v mamutskih biblijskih »dramah«, pocukranih komedijah, glasbenih filmih brez vsebine. Razen tega pa bo še vedno upal na dobičke od proizvodnje filmov za televizijo. Nihče pa ne stori nič resnično radikalnega, da bi rešil nekdanjo filmsko Meko te vsebinske in umetniške revščine in jo premaknil z mrtve točke. Zato prihodnost ameriškega filma ni v Hollywoodu...

Nekoliko se je že obotavljal, potem pa je le zapustil kino. In je s tem zamudil največjo senzacijo dneva — večjo, kot je pa bila ona na dirkališču, kjer je med triletinimi konji zmagal »Vihar« in potegnil 85:1.

Uslužbenec kina je dejal: »Menda imate prav, gospod! Zdi se, da mu je res slabo... No, kaj pa je to, sir...!«

Oni drugi je hitro povlekel svojo roko nazaj s prestrašenim vzklikom in je strme zrl na lepljiv, rdeč madež na svojih prstih.

»Kri...!«

Uslužbenec kina je zatajil krik. Videl je kako se izpod sedeža mrtevca sveti nekaj rumenega.

»Saj... čujte...!« je vzkliknil, »knjiga... ABC — vozni red!«

25

Mr. Cust je zapustil Royal kino in se ozrl proti nebu. Lep večer... zares lep večer! Ves svet je bil tako miroljubno razpoloženo! Toda dostikrat se je le zdelo, da je tak, si je mislil. Smehljal se je sam pri sebi in je usmeril svoje korake proti »Labodu«, kjer si je vzel sobo. Povzpel se je do svoje sobe, majhnega, zatohlelega prostora v drugem nadstropju, z oknom na tlakovano dvorišče in garažo. Ko je vstopil, je smehtljaj hipoma zamrl. Na njegovem rokavu, blizu manšete, je bil madež. Potipal je po njem s prstom — vlažen in rdeč — kri...!

Segel je v žep in iz njega izvlekel — dolg ozek nož. Tudi klina je bila rdeča in se je lepila...

Dolgo je Mr. Cust sedel nepremično. Njegov pogled je hitro preletel sobo — pogled nasledovane živali — v mrzlici se je z jezikom obližnil izsušene ustnice...

»Nič ne morem,« je dejal Mr. Cust. Prav tako je zvenelo kot da bi rad nekoga prepričal — kot da se šolarček skuša zagovarjati pred učiteljem.

Spet se je potipal po rokavu. Potem pa se je njegov pogled ujel na umivalniku. Vilil je vanj vode iz staromodnega vrča, sikel suknič izpral rokav in ga trdo očel. Voda je bila rdeča...

Potrkało je. Obstal je nepremično, kot okamenel, njegov pogled je bil top, mrzel. Vstopila je zajetna sobarica z vrčem v roki. »Oprustite naj,« je dejala, »tope vode sem prinesla.«

»Hvala! Umil sem se v mrzli,« je stisnil iz sebe.

Cemu je to rekel? Takoj se je njen pogled upri v umivalnik. Nervozno je nadaljeval: »V... v prst sem se urezal... v roko...!«

Mošk. Dolg molk... predolg — potem pa je dejala deklet: »Da, gospod,« in je šla.

Mr. Cust je stal kot okamenel. Tako daleč tedaj... končno... Prisluhnil je. Glasovi, so bili to glasovi?... Glasni vzdiki? Po stopnicah? Toda nič drugega ni slišal, le utripe svoje-za srca...

Naenkrat pa se je njegova okamenelost sprevrhla v mrzlično naglico. Obledel je plašč, se splašil po prstih do vrat in prisluhnil. Nič. Odpril je... nič, le glasovi iz gostilniških prostorov. Neslišno je hušknul po stopnicah nazval...

Nihče ga ni srečal. Imel je srečo. Na zadnji stopnici je postal. In zdaj? Kam? Naglo se je odločil. Hitel je skozi vežo na dvorišče. Dva šoferja sta se ukvarjala z vozili in govorila o dirki. Mr. Cust je hitel čez dvorišče na cesto.

Desno okrog ogle... potem levo... spet desno... All bi smel do kolodvora? Da, da, mnogo ljudi bo tam... posebni vlaki zaradi dirk... če mu bo sreča mila, se mu lahko posreči, da... Ce mu bo sreča mila...

26

Inšpektor Crome je poslušal izjavo razburjenega mr. Leadbetterja. »Zagotavljam vam, inšpektor, srce mi zastaja, če pomislim nazaj! Saj je moral sedeti ves čas poleg mene!«

Ne da bi se kaj dosti zmenil za Leadbetterjevo srce, je inšpektor Crome vprašal: »Povejte mi jasno in določno; ta mož je zapustil kino sredi med glavnim sporedom...?«

»V božjih rokah — s Katarino Royal je namral avtomatično mr. Leadbetter.«

»... šel mimo vas in se spotaknil — «

»Le delal se je tako, kot da se je spotaknil, kot sedaj vidim. Potem pa se je sklonil čez naslonjalo sedeža v prednjo vrsto, da bi pobral svoj klobuk. Pri tem pa je moral zabosti revež!«

»Ali niste ničesar slišali? Nobenega krika? Nobenega stoka?«

Mr. Leadbetter ni ničesar drugega slišal kot presunljivo, hripavi glas Katarine na platnu, vendar je njegova živa fantazija zdaj le iznašala neko stokanje.

Inšpektor Crome je temu stokanju pripisoval prav toliko važnosti, kolikor jo je zaslužile in je pozval gospoda Leadbetterja, naj nadaljuje s pripovedovanjem.

»Nato je šel ven. — «

»Ali ga lahko opišete?«

»Zelo visoke postave. Najmanj meter petinosemdeset. Velikan!«

»Svedelol ali temnolas?«

»Ja — tega pa — ne vem natančno. Zdi se mi,

da je bil plečast. Tak, veste — črnogled človek!«

»Ali ni morda šepal?«

»Da — da, zdaj ko me spominjate na to, se mi zdi, da je šepal. Zelo temnega obraza, morda kak mešanec.«

»Ali je sedel že poleg vas, ko se je sticnilo?«

»Ne, prišel je šele po začetku velikega il-ma.«

Inšpektor Crome je pokimal, dal gospodu Leadbetterju podpisati protokol in ga odslovil. »Priča, kot bi si slabše ne mogel želeli,« je priznal pesimistično. Ce mu nekoliko pomagata, izpove vse, kar želite. Čisto jasno je, da nima niti pojma, kakšen je bil možak! Uslužbenec kina, ki odkazuje prostore, naj še enkrat pride!«

Uslužbenec — poznalo se mu je, da je bil svoje čase podčastnik — je stal strumno, pogled upri v polkovnika Andersona.

»Torej, Jameson, povejte, kako je bilo!«

Jameson je salutiral. »Torej, sir, proti koncu predstave mi je rekel neki gospod, da je nekemu prišlo slabo. Nekemu gospodu na prostoru za dva šilinga. Na sedežu je zlezal skupaj, drugi gospodje so v gručli stali okrog njega. Eden izmed njih je iztegnil roko, prijel za suknič in mi jo pokazal. Kri, gospod! Možak je bil mrtev — zaboden! Pod sedežem sem opazil vozni red ABC. Hotel sem se ravnati po predpisih in se ga nisem dotaknil, temveč sem takoj javil policiji, kaj se je zgodilo.«

»Čisto prav, Jameson, obnašal ste se popolnoma pravilno!«

»Hvala lepa, sir!«

»Ali ste opazili, da je kakih pet minut pred koncem odšel iz kina človek, in sicer s prostorov po dva šilinga?«

»Več, sir, več jih je odšlo!«

»Ali mi jih lahko opišete?«

»Zal, ne, sir. Eden izmed njih je bil mr. George Parnell, potem mlad gospod s svojo ne-

vesto. Sam Baker se piše. Drugega pa nisem poznal nobenega, sir.«

»Škoda! Dobro je, Jameson!«

»Da, sir!« Uslužbenec je salutiral in stopil stran.

»Zdravniški izvid imamo,« je dejal polkovnik Anderson. »Zaslišimo zdaj moža, ki ga je našel!«

V tem je vstopil stražnik in pozdravil, potem je javil: Gospod Poirot z nekim gospodom, sir!«

Inšpektor Crome je namršil čelo: »Na, če že mora biti, pa naj vstopita!«

27

UMOR V DONCASTRU

Vstopil sem tesno za Poirotom in sem čul zadnje Cromejeve besede. On in policijski poveljnik sta bila zaskrbljena in potrta. Polkovnik Anderson naju je pozdravil z nagibom glave: »Veseli me, da sta prišla, Poirot,« je dejal vladno. Uganil je najbrž, da sva stišala zadnjo Cromejevo opazko.

»Spet smo jih dobili po glavi, ali veste?«

»Se en umor ABC?«

»Da! Pa še zelo podzren k temu! Sklone se naprej in zabode gledavca v hrbet!«

»Zabodel ga je?«

»Da! njegovi načini moritve se menjajo — pebiti, potem zadaviti, no, in zdaj zabosti! Mno-gostranski falot, kaj? Tu je zdravniški izvid, če ga hočete pogledati.« Potisnil je Poirotu zdravniški izvid. »ABC vozni red ob nogah umorjenca,« je dopolnil.

»Ali se je dalo ugotoviti, kdo je umorjen?« Je vprašal Poirot.

»Da. Tokrat se je Abeceju pripetila majhna poma — če je to kaka tolažba za nas. Umorjenec je neki Earlsfield — George Earlsfield, brivec.«

»Čudno,« je pripomnil Poirot.

»Morda je preskočil eno črko,« je dejal polkovnik.

»Moj prijatelj je v dvemu zmajal z glavo.«

»Ali naj zaslišimo naslednjo pričo?« je vprašal Crome. Možak bi šel rad domov.«

»Da, da — le naprej!«

Pripeljali so moža srednjih let, podobnega žabjemu kralju. Zelo razburjen je bil evaleč od vznemirjenja.

»To je bilo najstrašnejše, kar se mi je moglo pripetiti,« je kvakal. »Slabo srce imam, sir, zelo slabo srce! To bi lahko bila moja smrt!«

»Kako se pišete, prosim,« je vprašal inšpektor.

»Downes, Roger Emmanuel Downes.«

»Poklic?«

»Učitelj na higfieldski deški šoli.«

»Pripovedujte nam o prigodni mr. Downes!«

»To bo prav kmalu opravljeno, gospodje,« je začel s povestjo Downes. »Ob zaključku predstave sem vstal. Prostor poleg mene je bil prazen, na naslednjem pa je sedel mož, ki je po vsej priliki zaspal. Rad bi šel mimo njega ven, pa nisem mogel, ker je motal nogi daleč naprej. Poprosil sem ga, na me pusti naprej, in ko se ni za mojo prošnjo nič zmenil, sem jo ponovil — nekoliko glasneje. Se vedno se ni ganil. Prijel sem ga za ramo, da bi ga zbudil. Zdrknul je še globlje v sedež in opazil sem, da je... Zaklical sem: »Gospodu tu je slabo, pokličite uslužbenca, ki nakazuje prostore!« Uslužbenec je takoj nato prišel. Ko sem odtegnil roko z rame tistega človeka, sem opazil, da je bila krvava. Prepričal sem se, da je moral moža nekdo zabosti. Takoj nato je uslužbenec odkril vozni red... Prepričani ste lahko gospodje, da me je to strašno pretreslo! Kaj vse bi se mi lahko pripetilo! In pri tem bolujem že leta za srčno slabostjo. — «

Polkovnik Anderson je pomenljivo pogledal mr. Downensa. »Priznati morate, gospod Downes, da ste imeli srečo!«

»Kajne? Saj sem jo res imel! Nič nobenih težav z dihanjem — «

»Ne razumete me, gospod Downes! Sedeli ste dva sedeža stran, kajne?«

V začetku sem sedel čisto ob umorjencu — potem pa sem se presedel za sedež naprej, da sem imel pred seboj prazen sedež in mi ni nihče zastiral pogleda na platno.«

Rešitelj milijonov ljudi

Penicilin — prvi antibiotik

Prvi antibiotik — penicilin — so izumili povsem slučajno. Izzašel ga je škotski bakteriolog dr. Alexander Fleming, ki je delal v laboratoriju bolnice sv. Marije v Londonu.

Leto 1928 je bilo v Veliki Britaniji hladno in vlažno. Le samo ta okoliščina je zadoščala za zadovoljive pogoje za razvoj znane plesni, ki se hitro razširi po siru in kruhu. In Fleming je prav tega leta mnogo delal v svojem laboratoriju. Proučeval je najmanjša živa bitja — klice, ki izzovejo razne nalezljive bolezni. Njegov laboratorij je bil majhna soba, katere okna so gledala na hišne strehe in na železniško postajo, ki je bila oddaljena le nekaj metrov.

Neko jutro, ko je Fleming prišel v svoj laboratorij, je spoznal, da je podloga, na kateri se klice hrane razmnožujejo, prekrita z neko umazanijo. Jezen sam nase, ker se mu je to dogodilo, je Fleming vrgel stran umazano posodo in vzel novo, da bi ponovil neuspeli ogled. Toda po nekaj dneh se mu je zgodilo isto. In kaj je rekel Fleming?

— Kakor hitro odprem plošče s kulturami, takoj naletim na težave. Ves prah in umazanija iz zraka padejo na kulture... In to, kar še nikoli nisem videl, je bila sprememba v stafilokoknih okrog inficiranega mesta. — Vsekakor nekaj zelo nenavadnega...

Potrpežljiv človek
Tredaj je Fleming opazil še nekaj: okoli zamazanega mesta se klice niso razmnoževale, a nekoliko dalje so bile skupinice kužnih klic.

Fleming je bil zelo potrpežljiv človek. Pazljivo je pregledal plesniva mesta in začel raziskovati, kaj je v njih. Delal je dneve in noči. Opravil je nešteto poizkusov. Končno je dognal, da je v njih glivica, ki se v značilni imenuje penicillium notatum. Po tej glivici je Fleming imenoval novo materijo »penicilin«, ker je ločila neko substanco, ki je ubijala in preprečevala razmnoževanje raznih klic.

Doktor Aleksander Fleming in njegovi sodelavci so rabili še veliko časa, preden so proizvedli zdravilo, ki je

danes znano pod imenom penicilin in s pomočjo katerega se danes zdravi veliko število bolezni, ki jih izzovejo nalezljive klice.

Priznanje — Nobelova nagrada

V začetku je bila proizvodnja penicilina zelo draga. V drugi svetovni vojni pa so začeli proizvajati večje količine. S tem so bili rešeni goleme smrti tisoč ranjencev, milijoni ljudi, ki so bili bolni na pljučih ali pa so imeli razne nalezljive bolezni, so ostali živi — prav zaradi penicilina. Ta izum je prinesel tudi priznanje doktorju Aleksandru Flemingu: leta 1949 je dobil Nobelovo nagrado za medicino, v Veliki Britaniji pa plemiški naslov. Umrl je l. 1955.

Z uvedbo penicilina v medicino je nastala nova doba v zdravljenju. Iz tega so nastala nova zdravila, kot so streptomycin, aeromicin in drugi — s skupnim imenom antibiotiki. Ta zdravila proizvajamo tudi v naši državi.

Dragi mladi prijatelji

Zazvonilo je! Konec, konec prvega polletja; za štirinajst dni se bodo zaprla šolska vrata, klopi bodo ostale tihe in mrzle, bela pobočja pa bodo oživela. Vsi, prav vsi bodo odhiteli na svetle strmine. Peter že komaj čaka, da bo preizkusil svoje nove smučiče. Metka pa misli, kako čudovito se bo spustiti s sanmi, prav z vrha sosednjega griča. Morda bodo nekateri od vas odšli tudi v smučarske tečaje, da se bodo tako v nekaj dneh naučili novih smučarskih veščin in tako postali pravi mojstri na snegu. Prav gotovo bo dovolj zabave za vse, saj nudi sneg veselja vsem, tudi vam, ki se navzaj drsate na vašem ribniku ali posebno uživata ob kebanju.

Drugače pa bo s tistimi, ki so se danes — ob prejemu sprječeval nekako žalostno zresnili. Prav nič ni prijetno svrčevalo, v katerem so enice. Vendar nikar ne obupajte! Prav semestralne počitnice so čas, ko lahko nadomestite zamujeno snov in vam bo kljub temu ostalo dovolj časa, da se priključite veselim živčavim.

Zelimo vam veliko smeha in veselja, saj je zima prav letos pošteno nagradila prav vse, ki so bili pridni in poslušni, z debelo snežno odejo. Tako se boste v začetku drugega polletja vrnili v šolske klopi veseli, zdravi in polni volje do dela!

Smučarska trojka z Gorij, ki je zmagala na tekmovanju v Lancovem

V Prešernovem gledališču: „Nekoč je bilo“

Bi radi slišali pravljico? Potem stopite v nedeljo dopoldne v Prešernovo gledališče, kjer vas čakata Kekec in Spelca, da vas popeljeta v pravljичni svet.

Da, prav vsako nedeljo so pripravili za vas — najmlajše — v Prešernovem gledališču »Uro pravljice«. Deli se v živi program in filmske enodejanke; Kekec in Spelca vas bosta popeljala v čudoviti svet Sneguljčice in Rdeče kapice.

Tudi tisti, ki radi gledate balet, ne boste razočarani. In če ste posebno bistri za reševanje ugank, boste lahko pokazali svojo spretnost.

Ste pogumni? Potem se boste morda ojunatili, stopili na oder in povedali pesmico. Vsi dobri recitatorji pa so nagrajeni.

V programu sodelujejo tudi otroci od petega do štirinajstega leta. Podmladek ima 60 članov, vodi pa jih

tovariš Kovačič. Na vajah spoznavajo začetne kulturne momente, učijo se deklamirati, najboljši izmed njih pa nastopijo celo v mladinskem gledališču in se pozneje vključijo v dramsko sekcijo odraslih.

Pred novim letom so z »Uro pravljice« obiskali Cerklje, Zalog, Besnico, Jezerško, Zabnica, Gorice, Duplje, Trboje, Voklo in Velestovo. Tudi z mladinsko igro

»Plesočl ošček« so naredili nekaj gostovanj. Igro so si ogledali tudi otroci iz Podbrezj, Naklega, Cerklj, Vi-sokega in Mavčič.

Pionirji podmladka imajo tudi svoj odbor — vodijo zapisnik o študiju in sami odločajo o nastopih. V naslednjih predstavah vas bodo uvedli tudi v prometne predpise — seznanili vas bodo s prometnimi znaki in semaforji.

Dražgoše - nov zimski center

Jutri zjutraj, 20. t. m. ob pol osmih, bo iz Kranja posebni avtobus odpeljal 50 otrok na zimsko letovanje v Dražgoše.

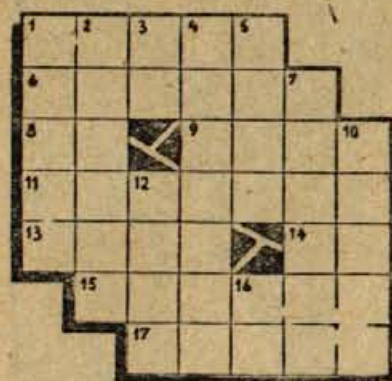
Tam so prav letos v šoli uredili novo bazo za pionirsko letovanje. Otroci bodo preživeli teden dni v lepo urejenih prostorih, pod skrbnim nadzorstvom vzgojiteljev, smučarsko šolo pa bo

vodil profesor fizikulture. Ki zabavi v večernih urah bo pripomogel projektor z dia-pozitivni, in tako se bodo otroci obenem seznanili tudi z dražgoško bitko.

Pionirje bodo obiskali člani RTV Ljubljana in tako s kratko reportažo seznanili tudi ostale pionirje, kako so otroci iz Kranja preživeli teden na smučeh.

Križanka št. 3

Križanka je magična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično.

1., 1. pisatelj, začetnik česa, 6., 2. alkoholna pijača, 8., 13. avtomobilska oznaka Turčije, 9., 12. bodeč plevel, 11., 4. zelo redko iglasto drevo podobno smreki, 13., 5. največji narod v Evropi, 14., 16. kemijski simbol za talij, 15., 17. spreten poveljnik, 17., 10. žrtev fašizma med NOB.

REŠITEV KRIZANKE št. 1

Vodoravno: 1. kantina, 7. Avari, 8. Nada, 9. de, 10. traktat, 12. li, 13. Toni, 14. danes, 15. ametist.

REŠITEV KRIZANKE št. 2

Vodoravno: 1. Tovariš, 8. Ilovica, 9. če, 10. Ibar, 11. aga, 12. klin, 14. Ob, 16. Radovna, 18. aranžer.

Strah ima velike oči

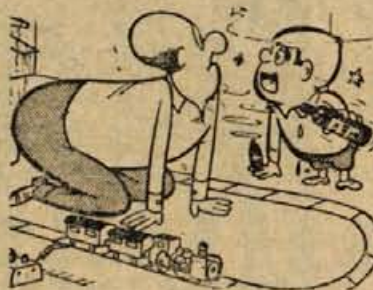
— Tvoj strah pred bacili m' gre počasi že na živce!

Mali mož

— Ali imajo kralji tudi samo enkrat na leto rojstni dan, oče?

Vzgojni predlog

— Zaposli se kolikor te je volja očka — sam se bom medtem zaposlil malo s tvojimi novoletnimi darili!

Samec in ženske

— Včasih se kot samec blazno zagledam v kakšno žensko bitje, gospodična Elvira!

POŽAR

Zgodilo se je v nekem malem hotelu. Neka učiteljica, ki je prespala več večerov zaporedoma v hotelski sobi, je bila zelo zaskrbljena zaradi požara.

Prvi večer, preden je legla v posteljo je pregledala, če so v redu vse protipožarne naprave. Pozanimala se je tudi, če so v hiši posebne stopnice, po katerih lahko steče ob izbruhu požara. Ko je tako iskala po hiši, je prišla do vrat, ki so bile zaprte. Zdelo se ji je, da bi lahko vodila po stopnicah. Odprla jih je in vzkliknila. Bila je to kopalnica, v njej pa je stal neki gost v Adamovi obleki.

— Oprostite, iščem aparat za gašenje požara — se je učiteljica opravičila in zaprla vrata.

Ni prestopila še niti pet korakov, ko je zaslišala za hrbotno ropot. Obrnila se je in imela je kaj videti: nag moški iz kopalnice je tekel za njo in vpil ves preplašen:

— Kje je požar...?

Iznajdljivost

— Prinesite mi jed, ki jo redno požijete!

dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti

Takoj sem odšel z dvorišča, vendar sem zaslišal policista, ki je kričal: »Kje je krompir? Semkaj z ostankom!« Zavpil je še nekaj, vendar nisem razumel, kaj. Zdaj, sem pomislil, je vse končano. Ko so vse naložili, so se odpeljali na stražnico. Očka pa ni tukaj, kaj naj počnemo? — Mama je odšla s teto na stražnico. Zelo sem bil potrj, vse, kar smo imeli, so odnesli, zdaj bomo morali beračiti za kos kruha. Kmalu je prišel Anciel in dejal, da so ujeli tudi očka in bratranca. Šele zdaj sem začel jokati. Očka so nam vzeli, kar je bilo našega, so nam vzeli, šele zdaj sem začutil hrepenenje po očku. Pozabljil smo na blago, mama je odšla na židovski svet, naj izpustijo očka, saj je vendar bolan, brez zdravila sploh n: more živeti in zdaj naj bi odšel de-lat v taborišče, to je strašno! — Dejali so, da bodo izpustili očka, brž ko bo preiskan, upali smo, da ga bodo izpustili. Sam nisem odšel na ulico, ker bi me lahko tudi ujeli, le brat in Anciel sta jim odnesla hrano in Anciel je, ko se je vrnil z ulice, povedal, da so zaprli tudi njegovega svaka. Panika je bila strašna, vsakdo, ki je imel še čas, se je skrtil in sorodniki onih, ki so jih odpeljali in ženske so grozno jokale, kakor nihče pri nas. Pri raciji so bili tudi policisti iz Bielina. Ko se je malec pomirilo, sta prevozila mimo dva avtomobila, eden je imel zadaj ploščad. — Ko sem ju zagledal in pomislil, da bodo odpeljali očka, sem pričel

strašno jokati. Očka je naročil bratu, naj prinese hrane, nekaj perila in majhen lonček, in ko sem videl, kako vse odnaša, sem začel spet jokati. Mama je bila ves čas pri Židovskem syetu in se zavzemala za očka, dejali so samo, da ga bodo izpustili. Brat je prišel po toplo čepico — vendar ni ničesar opravil... avtomobil je bil že na drugem trgu. Ko so pripeljali bliže, sem glasno zahlipal in zaklical: »Očka, kje si, rad

Ostal sem v stanovanju in premišljeval, kakšna usoda čaka očka in kakšna nas je že doletela, pa je nenadoma prišla sestra in dejala, naj gre z nekom na stražnico, ker so nam vse vrnili. Stekel sem tja z Ancielom, med potjo sva srečala mamo, Anciel je vzela, kar je nosila in sam sem šel z njo. Nekajkrat smo morali iti, preden smo vse prinesli domov. Nihče si ne more predstavljati, kakšno je bilo veselje, vendar pa je bilo le

bolelo, da nisem mogel zadržati joka in jokaje sem zaspal.

7. MAJ — Nikakor ne morem pozabiti tega, kar se je zgodilo včeraj, in kako naj bi tudi. Mama hodi venomer na svet, naj ji pomagajo. Nekdo je dejal marul, da se bodo 12. odpeljali v Skarzysk po bolnike, takrat naj bi prišel tudi očka. Kaj imamo od tega, če nam obljublja, bog daj, da bi prišel očka. Vsi hodimo okrog kakor zmedeni. Ni trenutka, ko ne bi pomislil na očka.

DNEVNIK Davida Rubinowicza

bi te še videl!« in zagledal sem ga na zadnjem avtomobilu, jokačnega, gledal sem za njim, dokler ni izginil za ovinkom in šele tedaj sem glasno zajokal in spoznal, kako rad ga imam in on mene in da je bilo vse, kar sem zapisal 1. maja, da me nima rad, laž in kdo ve, če se ne bom še kesal, ker sem ga obdolžil, ko ni res. Če bog da in se vrne, ne bom več takšen do njega. Se dolgo sem jokal in ko sem spet videl pred seboj očkov objokani obraz, sem še močnejše zajokal. Vzeli so nam najdražje na svetu in vrhu tega je še bolan... Ko smo se pomirili, je mama odšla na orožniško postajo, kajti šlo je že proti drugi uri. —

na zunaj, v sreih vlada žalost, ki je ni mogoče popisati. Mama je prosila nekaj ljudi iz Židovskega sveta, naj bi ji pomagali, da bi nam vrnili reči, vendar ni hotel nihče iti in bog je hotel tudi tega, da smo vse dobili brez njihove pomoči. Ko smo se vrnili s postaje, je prišel k nam orožnik in vprašal, če so nam vse vrnili. Ta Nемеc je zelo dober, če ne bi bilo njega, nam ne bi ničesar vrnili. Mama je tako izčrpana od današnjih doživetij, ko da bi vse trajalo že štiri tedne. Legel sem v posteljo in spomnil sem se očeta; sam ležim tukaj v udobni postelji, očka pa je tam, morda celo brez slame v baraki. Sreče me je

Prisilno delovno taborišče za Žide »Hasad« (oboroževalni koncern Hugo Schneider A. G. s sedežem v Leipzigu) v Skarzysku je v dokončni obliki nastalo šele avgusta 1942. leta, razvijati pa se je pričelo aprila. Razen večjega števila Židov iz Skarzyska so prignali v taborišče še 2000 Židov iz Kielca, 500 iz Checin ter med drugimi tudi po 150 moških iz Radoszyc in Bodzentyna. Med slednjimi je bil tudi Davidov oče. V tem razdobju so morali židovski prisilni delavci trebiti gozd, graditi cesto med posameznimi poslopji nastajajoče tovarne, iztovarjati vagona in podobno. Kasneje, po avgustu 1942. l., je bilo v tem taborišču povprečno 8000 Židov. Skupno pa so Nemci poslali tja 15.000 prisilnih delavcev. Delali so v tovarnah karbida in granat, izdelovali razstreliva (trofil, soliter, pikrin) in polnilni z njimi izdelke.